

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH  
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMANISTIKY FF JU

# **OBRAZ ŽENY V DÍLE BENOÎTE GROULTOVÉ**

**DIPLOMOVÁ PRÁCE**

**České Budějovice 2012**

Vedoucí diplomové práce:  
**Mgr. Kateřina Drsková, Ph.D**

Vypracovala:  
**Adéla Jelínková**

### **Prohlášení**

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce.

Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 27. 4. 2012

.....  
Adéla Jelínková

### **Poděkování**

Děkuji paní Mgr. Kateřině Drskové Ph.D. za odborné a trpělivé vedení mé práce, za její rady a pomoc.

## **Anotace**

Tato diplomová práce je zaměřena na zkoumání vlivu života a feministických postojů na literární tvorbu francouzské spisovatelky Benoîte Groultové.

Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V Teoretické části je periodizován a popsán vývoj feminismu ve Francii. Dále životopis Benoîte Groultové, počátky její spisovatelské dráhy a vztah Groultové k feministickému dění Francie druhé poloviny 20. století.

Praktická část je zaměřena na vlastní analýzu dvou děl Benoîte Groultové. Soustředí se především na charakteristiku hlavních ženských postav a jejich vztahů s okolím. Prostřednictvím analýzy zjistíme, jestli a jakým způsobem se feministické postoje Groultové odráží v její tvorbě a do jaké míry jsou inspirované jejím životem.

## **Annotation**

This thesis focused on the French female writer Benoîte Groult studies the influence of her life and her feministic attitudes on her literary work.

The work is divided into two parts, a theoretical and a practical one. The first part describes individual stages in the evolution of the feminist movement in France. In addition it contains Groult's biography, the beginnings of her writing career, and her involvement in feminist events in France in the latter half of the 20th century.

The practical part consists of analyses of two of her novels. It primarily focuses on the characteristics of the main female characters of these books and their relationships to their environment. The aim of this research is to find out through these analyses whether and how Groult's feminist attitudes are reflected in her work and to what extent they are inspired by her life.

## OBSAH

ZÁKLADNÍ POJMY .....	- 7 -
ÚVOD.....	- 9 -
I. TEORETICKÁ ČÁST .....	- 11 -
HISTORIE FEMINISMU VE FRANCII .....	- 11 -
1.1 První vlna feminismu.....	- 11 -
1.1.1 Od počátku k Napoleonově občanskému zákoníku .....	- 11 -
1.1.2 Období Červencové a Únorové revoluce .....	- 13 -
1.1.3 Zřizování reformních feministických organizací druhého Francouzského císařství a třetí Francouzské republiky .....	- 14 -
1.1.4 První kroky k emancipaci ve válečném období .....	- 15 -
1.2 Druhá vlna feminismu .....	- 15 -
BENOITE GROULTOVÁ .....	- 18 -
1.3 Život a dílo.....	- 18 -
1.4 Vstup do literatury .....	- 21 -
1.5 Budiž žena ! .....	- 22 -
1.5.1 Počátek.....	- 22 -
1.5.2 Career woman .....	- 24 -
1.5.3 Znovuzrození feminismu ve Francii .....	- 26 -
1.5.4 Budiž žena dneška.....	- 28 -
II. PRAKTICKÁ ČÁST .....	- 30 -
1 UTAJENÁ TVÁŘ LÁSKY .....	- 30 -
1.1 Obsah: .....	- 30 -
1.2 Postavy:.....	- 31 -
1.3 Forma vyprávění, žánrové zařazení .....	- 31 -
1.4 Vlastní rozbor knihy Utajená tvář lásky .....	- 32 -
1.4.1 Postava Luisy – dětství a dospívání .....	- 32 -
1.4.2 Léta na univerzitě.....	- 34 -
1.4.3 Jean-Marie, první manželství.....	- 35 -
1.4.4 „Americké zkušenosti“ .....	- 36 -
1.4.5 Paní Castejová.....	- 38 -
1.4.6 První vstup do světa literatury .....	- 42 -
1.4.7 Bolestí k uzdravení .....	- 43 -
1.4.8 Werner podruhé.....	- 47 -
KORÁBY LÁSKY .....	- 50 -
1.5 Předmluva .....	- 50 -
1.6 Obsah: .....	- 51 -
1.7 Postavy a forma vyprávění: .....	- 52 -
1.8 Vlastní rozbor knihy Koráby lásky .....	- 54 -
1.8.1 Obrat v tvorbě .....	- 54 -
1.8.2 George a muži .....	- 55 -
1.8.2.1 První sexuální zkušenosti.....	- 55 -
1.8.2.2 Manželství s Janem Kryštofem .....	- 56 -
1.8.2.3 Se Sydneyem v USA .....	- 57 -
1.8.2.4 S Gauvinem všude na světě .....	- 58 -
ZÁVĚR.....	- 63 -
RESUMÉ.....	- 65 -
BIBLIOGRAFIE .....	- 67 -

## ZÁKLADNÍ POJMY

### Feminismus

Termínu feminismus, který pochází od francouzského filozofa, jednoho z předních představitelů utopického socialismu, Charlese Fouriera, se začalo užívat v 90. letech 19. století pro označení hnutí bojujícího za práva žen, jež se poprvé objevilo koncem 18. století pod vlivem osvícenství, hlásajícího respekt k individuální svobodě a toleranci. Vykládat jej ale také můžeme jako teorii, na které toto hnutí stojí. Hnutí feminismu nevznikalo izolovaně. Bylo ovlivňováno různými myšlenkovými proudy. Dnes tedy existuje mnoho směrů feminismu (liberální feminismus, socialistický feminismus, radikální feminismus, anarchofeminismus, atd.), které se navzájem často zásadně liší, a proto bývá problematické dobrat se obecné definice. Slovník cizích slov definuje termín takto:

*1. teorie politické, ekonomické a sociální rovnosti žen s muži; boj za politická (zvl. volební) práva žen 2. ženský ráz; umělecká záliba v ženských postavách 3. biol. projev pohlavního zvratu u samců v typ samičí, psych. chování a projevy charakteristické pro ženské pohlaví<sup>1</sup>. Obecněji jej lze charakterizovat jako souhrn politických, filosofických a společenských myšlenek, majících zájem o společenskou roli žen ve vztahu k mužům, vycházející z přesvědčení, že ženy trpí mnoha nespravedlnostmi v důsledku svého pohlaví. Cílem je pak dosáhnout rovnoprávnosti mezi muži a ženami a zbavit se předsudků spojených s postavením ženy ve společnosti.*

### Genderové role

*Gender, (rodový) rozdíl mezi muži a ženami z hlediska jejich postavení a uplatnění ve společnosti<sup>2</sup> se začal používat ve společenských vědách v druhé polovině 20. století. Genderové role jsou tedy jakýmsi očekávaným chováním osob podle jejich genderu, tzn. jak má žena či muž cítit, přemýšlet, jednat za předpokladu, že daná osoba nemá žádné charakteristiky opačného pohlaví. Společnost obecně přijímá jednání v rámci tohoto předpisu jako správné. Představy o tom, co jsou mužské či ženské role, se mohou lišit v jednotlivých kulturách a také se měnit v průběhu času, vždy jsou ale považovány za něco, co je dané a samozřejmé. Z toho vyplývají hranice „mužství“ a „ženství“. Pokud jedinec tyto hranice nějakým způsobem překračuje, je to vnímáno*

<sup>1</sup>Slovník cizích slov. Praha, PLOT, 2006, str. 101

<sup>2</sup>Slovník cizích slov. Praha, PLOT, 2006, str. 116

negativně. Jedná se o vžitě stereotypy a vzorce chování, které se mohou projevovat ve všech oblastech lidské činnosti a člověk se s nimi setkává už od dětství.

### **Emancipace**

Termín emancipace lze vykládat jako získání nezávislosti, osamostatnění či zrovnoprávnění. Souvisí především s bojem proti diskriminací, bojem za lidská práva, apod. Myšlenky emancipace často vystupují proti určitému systému či uspořádání společnosti a bývají spojeny se vznikem různých hnutí, které se je snaží prosadit. Tato hnutí jsou také hnutí feministická. Úsilí o emancipaci různých skupin obyvatelstva patří k projevům demokratizace a liberalizace.



## ÚVOD

Diplomová práce se zabývá ženskými postavami v díle francouzské spisovatelky a feministky Benoîte Groultové. Jejím cílem je zjistit, zda se v nich a v jejich vztahu k okolí promítá samotná osobnost autorky a její feministické názory.

V 90. letech bylo v České republice z jejího literárního díla vydáno pět knih: *Budiž žena!*, *Utajená tvář lásky*, *Koráby lásky*, *Na jedné lodi* a *Odvážná zpověď*.

Porevoluční léta byla u nás na literárním poli více méně experimentem. Zkoušelo se, co se ze zahraniční literatury u nás tzv. „uchytí“. Knihy Groultové se k nám dostaly přes Německo, kde se *Budiž žena!* a *Koráby lásky* staly bestsellerem. (Prodal se tam přes dva miliony výtisků.) Obrovský úspěch byl zaznamenán i v severských zemích, naopak jižní Evropa je přijala výrazně chladněji. Groultová si to vysvětluje naturelem každé kultury. Ženy nordických, vikingských, keltických či germánských civilizací jsou povahově silnější, tvrdší, než ženy z jihu. Proto jsou jim hrdinky v románech Groultové sympatické.

V České republice byl zvýšený zájem pouze o knihu *Budiž žena!*. Zbytek zmizel do ztracena. Důvodů mohlo být několik. Názvy knih by si zasloužily originálnější překlad. Volba vzhledu obalu je opravdu „nešťastná“ – nemá vůbec nic společného s obsahem. Podle obálky bychom na první pohled čtivo zařadily do odpočinkové četby Růžové knihovny, kde ji také v českých knihovnách a knihkupectvích najdeme. A tak čtenáři, kteří jdou účelově do této sekce knihovny a vyberou si některou z knih Groultové, musí být zákonitě zklamáni. Náročnější čtenář se k nim naopak zase nedostane. Dalším důvodem, proč knihy Benoîte Groultové české čtenářky neoslovily, by mohl být vliv několika desítek let komunistického režimu v Československu. Jeho idea „rovnosti“ nedávala ženám tolik pocítit rozdílnost mezi pohlavími a nezbudila v nich tak feministické smýšlení.

Má práce o této francouzské spisovatelce a jejím literárním díle je rozdělena na dvě části.

V teoretické části popíši historii a vývoj feminismu ve Francii, jehož počátky spadají do konce 18. století, kdy se jako výrazná osobnost projevila Olympe de Gougesová, autorka *Deklarace práv ženy a občanky*. Popíši jeho jednotlivé etapy až do 90. let 20. století. Dále se zmíním o životě Benoîte Groultové, o jejím dětství, prostředí, které jí obklopovalo a výrazně ovlivnilo. Také, jak se dostala k psaní a ke svému

pohledu na vztah muž – žena a jak ona sama chápe pojem feminismus. Zmíním i její angažovanost v ženských časopisech a členství v Prix femina či v DGLF<sup>3</sup>

Praktická část je věnována samotnému rozboru dvou nejvýraznějších románů: *Utajená tvář lásky* a *Koráby lásky*. V románu *Utajená tvář lásky* budu sledovat jednotlivé životní etapy hlavní hrdinky Luisy, během kterých se bojácné a nevýrazné děvče proměňuje v sebevědomou a nezávislou ženu. V románu *Koráby lásky* se zaměřím na vztah hlavní hrdinky George s muži.

Cílem těchto rozborů je, aby praktická část posloužila k potvrzení či vyvrácení konkrétního vlivu osobnosti Benoîte Groultové na její tvorbu.

---

<sup>3</sup>Commission de Terminologie pour la féminisation des noms de métiers, de grades et de fonctions - Komise, která měla za úkol přechýlit do ženského rodu názvy povolání a funkcí.

## I. TEORETICKÁ ČÁST

### HISTORIE FEMINISMU VE FRANCII

Feminismus je obecně periodizován podle převažujících cílů na první a druhou vlnu, za třetí vlnu je pak někdy označován současný feminismus. První vlna feminismu probíhala od poslední třetiny 18.století přibližně do roku 1930. Druhá vlna se objevila v 60.letech 20.století a trvala do 80.let.

#### 1.1 První vlna feminismu

##### 1.1.1 Od počátku k Napoleonově občanskému zákoníku

Ženy měly podle historičky Régine Pernaudové volební právo do středověku. Toto právo bylo zrušeno parlamentním dekretem v roce 1498. Na Zemské sněmy byly zvány až do roku 1789, kdy byly majitelky lén donuceny nechat se zastupovat muži ze šlechtického stavu nebo kněžími. Za Velké francouzské revoluce opat Sieyès ve svém projevu rozlišil občany na „aktivní“ a „pasivní“, přičemž ženy byly řazeny spolu s dětmi, cizinci a těmi, kteří nebyli schopni platit volební daň, jenž jim zajišťovala volení právo, do druhé kategorie. Takto jim bylo 22. prosince 1789 Národním shromážděním volební právo upřeno oficiálně. V roce 1791 bylo vše ještě stvrzno Ústavou a o dva roky později odhlasováno Národním konventem. Stalo se tak jen pár měsíců před popravou Olympe de Gougesové, autorky *Deklarace práv ženy a občanky* a obhájkyně Ludvíka XVI.

Nicméně ženy nepřestávaly být aktivní ve veřejném prostanství. Zakládaly různé ženské kluby, kluby vzájemné pomoci a dobročinnosti a účastnily se všech politických bojů doby. Mezi nejvýraznější osobnosti z dob revoluce patřila nepochybně již zmiňovaná Olympe de Gougesová, jež svou *Deklarací práv ženy a občanky* (1791) reagovala na *Deklaraci práv člověka a občana* (1789)<sup>4</sup>, dokument, ve kterém byly vyhlášeny občanské svobody. S touto deklarací se také objevil princip, že moc pochází z lidu, nikoliv od panovníka. Přestože se mluvilo o všech lidech, týkala se práva pouze části mužů a nebyla přiznána jedině ženě. Ty neměly nárok volit, vzdělávat se či vlastnit

---

<sup>4</sup>*Déclaration des droits de l'homme et du citoyen*, kde slovo „l'homme“ můžeme překládat jako člověk, ale také jako muž.

majetek. Olympe de Gougesová zde veřejně obhajovala rovnoprávnost mužů a žen. Rovnosti podle ní nemůže být dosaženo, pokud budou práva upírána polovině obyvatel. Za své revoluční myšlenky byla odsouzena a roku 1793 popravena. Politická angažovanost žen byla více méně všeobecně považována za zhoubnou pro "dobré mravy" nové společnosti.

Od vyhlášení války Rakousku roku 1792 se v Paříži formoval ženský militarismus, jehož členky, pocházející z pařížského lidu, se smýšlením přibližovaly sanskulotům (fr. sans-culottes) a zběsilým (fr. enragés), kteří tvořili během francouzské revoluce nejradikálnější složku společnosti. Spolu s nimi se ženy účastnily různých revolučních událostí. Podstatnější ale bylo, že vyústění tohoto feministického hnutí napovídalo vstupu ženské tematiky na politickou scénu. V roce 1793 založila Claire Lacombeová s Pauline Léonovou Klub revolučních republikánek (fr. Club des citoyennes républicaines révolutionnaires), jehož dvě stě členek obsadilo veřejné tribuny Ústavodárného shromáždění a osočilo se na poslance ve jménu svrchovanosti lidu. Claire Lacombeová dokonce navrhla poslat ženy do armády. Kvůli jejich vehementnímu dožadování se rovnosti, účasti na pádu Girondistů a dalších manifestací, se na tyto „zběsilé“ začalo pohlížet jako na „krvelačné fúrie“, které takto ještě více umocňovaly despekt a znechucení u mužského pokolení. Některým byla setnuta hlava gilotinou. Když Dr. Guillois mluvil o revoluční hysterii na konci 19. století, na adresu Olympe de Gougesové se vyjádřil takto:

*„Dá se říci, že mnohé ženy, zejména ty, které se aktivně podílely na Revoluci a hrály v ní roli krvelačných tyranek, byly nevyrovnané.“<sup>5</sup>*

Naprostá většina poslanců sdílela koncepci vyloženou v díle *Emil, čili o výchově* od Jeana Jacquese Rousseaua, kde se ženský ideál omezoval jen na roli matek a manželek. Výjimkou zde byli Nicolas de Condorcet a Pierre Guyomar, kteří žádali o přiznání volebního práva ženám na základě přirozeného práva, tkvícího v lidském pokolení, což ve stejné době inspirovalo k bojům proti despotismu a otroctví. Někteří další poslanci požadovali pro ženy alespoň část politických práv. Výbor pro veřejné blaho zřídil komisi v čele s André Amarem, aby se usnesla nad otázkou přiznání politických práv ženám a jejich účastí v politických klubech. Návrh byl nakonec v roce

---

<sup>5</sup>Ve francouzštině: „*On peut dire que de nombreuses femmes, surtout celles qui ont pris une part active à la Révolution et y ont joué un rôle sanguinaire, étaient des déséquilibrées* „,

Devance, L.: *Le féminisme pendant la Révolution française, Annales historiques de la Révolution française*, 1977, no° 229, p. 341-376

Autorka překladů Adéla Jelínková

1793 odmítnut ve jménu vzdělání a údajné nižší vnitřní ženské podstaty. Tento protokol byl brán jako dočasné opatření a měl být zrušen v okamžiku, kdy ženy doženou své „zpoždění“ za muži. Stejněho roku byla Národním konventem zakázána celá ženská politická asociace.

Napoleonův občanský zákoník z roku 1804, potvrzující tuto nerovnost, přesto přinesl několik nepatrných změn, zejména v záležitosti manželství. V právu na rozvod, kde byly popsány tři příčiny, které mohly vést k zániku manželství, se vždy jednalo o „jednoho z manželů“, tudíž se zde nerozlišovalo mezi ženou a mužem. Mimo tento relativní pokrok zde byl zaznamenán i určitý ústup oproti předešlému režimu - ženy aristokratky měly od této doby částečnou právní způsobilost.

### 1.1.2 Období Červencové a Únorové revoluce

Po době útlumu za napoleonské Francie a éry Restaurace, se zde s Červencovou revolucí roku 1830 znovu objevily feministické požadavky. Rozvíjel se militaristický feminismus v socialistickém prostředí. Ženy se i díky zrušení cenzury tisku hojně podílely na literární činnosti. Vznikaly časopisy jako *La Femme Libre*, vůbec první ženský časopis, zpracováván a vydáván výhradně ženami, dále *La Tribune des femmes*, *Le Conseiller des femmes*, vydán v Lyonu jako první provinční časopis. Některé ženy požadovaly právo na „volnou lásku“ (volnou láskou se prezentovalo hnutí, jež odmítalo manželství, brané jako určitou formu otroctví, zejména pro ženy), čímž vyvolaly skandál. Claire Démarová sepsala kritiku na manželství, v níž je pranýřovala jako legální prostituci. Vdovy měly právo volit prostřednictvím svých zástupců.

V roce 1848 se ženy, stejně jako v roce 1789, aktivně účastníky revolučního dění. Zákon proklamoval svobodu tisku, takže vznikaly nové ženské časopisy: *La Voix des femmes*, *La Politique des Femmes* a *L'Opinion des femmes*, jehož první číslo vyšlo v lednu 1849. Dále požadovaly právo pracovat. Národní dílny, mající za úkol odstranit nezaměstnanost, jim byly nakloněny, dokonce vyslaly zvolenou zástupkyni do Lucemburské komise, kde měla navrhnout reformy vedoucí ke zlepšení pracovních podmínek, zřízení jeslí a hromadných jídelen. V centru zájmu ale zůstalo získání volebního práva a znovuoobnovení práva na rozvod. Ministr spravedlnosti, Adolphe Crémieux, předložil sněmovně návrh na zákon na znovuoobnovení rozvodu, poslanci to však brali jen jako žert a věci se nezabývali.

### 1.1.3 Zřizování reformních feministických organizací druhého Francouzského císařství a třetí Francouzské republiky

Období druhého Francouzského císařství zaznamenalo utišení feministického hnutí. Díla antifeministů Jeana-Josepha Proudhona a Julese Micheleta (*La femme*, 1859, *Les femmes de la Révolution*, 1854) ovlivnily myšlení doby. Tato díla byla ale vyvážená sympatiemi vůči ženám v *Le génie de la révolution* od Charlese-Louise Chassina a *Le socialisme pendant la Révolution Française* od Amédéeho Le Faurea, obě díla vyšla v roce 1863.

Několik pokroků se zaznamenalo v oblasti vzdělávání žen. Ještě za druhé republiky, roku 1850, byl Fallouxeovým zákonem ustanoven cíl vytvořit základní školy pro dívky v každé obci, která měla více než osm set obyvatel. Duruův zákon z roku 1867 změnil tuto hranici na pět set obyvatel. Tato norma platila i pro muže. Osnovy byly vytvořeny s ohledem na sociální roli ženy. Výuku mladých dívek si vzaly na starosti kláštery. První odborné dívčí školy byly založeny v roce 1862 Elisou Lemonnierovou. V roce 1862 zakončila v Lyonu Julie-Victoire Daubiéová své vzdělání maturitou. Bylo jí třicet sedm let. O třináct let později získala Madeleine Brèsová diplom na lékařské fakultě v Paříži. Je třeba zmínit, že případy těchto průkopnic byly víceméně ojedinělé. Nicméně zlepšování vzdělávání se stalo leitmotivem francouzských feministek. Během období Třetí republiky proběhly ve Francii změny ve struktuře středního a vysokého školství. Zakládaly se dívčí gymnázia se zvláštními osnovami a ženské pedagogické ústavy byly od roku 1879 povinné v každém departmentu.

V roce 1871 vzniklo na popud ruské aristokratky Elisabeth Dmitrieffové a knihařky Nathalie Le Melové první masové feministické hnutí l'Union des Femmes pour la défense de Paris et les soins aux blessés. Hlavními požadavky byly platová rovnost, volební právo a uznání občanství, které by bylo založeno na plné občanské a právní rovnosti. Třetí republika je ve Francii označována za období zřizování trvalejších a strukturovanějších reformních feministických organizací, například: La Société pour l'amélioration du sort des femmes (1878), La Ligue française pour le droit des femmes (1882), Le Conseil national des femmes françaises (1901). Tato velká reformní sdružení odmítla aktivismus britských sufražetek a spíše se soustředila na kontakt s mužským světem politiky s cílem ovlivnit zákonodárnou činnost.

#### 1.1.4 První kroky k emancipaci ve válečném období

Po vypuknutí první světové války povolal předseda vlády ženy k práci v továrnách, kde vyráběly granáty a náboje. Přezdívalo se jim „les munitionnettes“<sup>6</sup>. Dále roznášely poštu, pracovaly v administrativě nebo řídily vozidla. Na venkově pracovaly v zemědělství. Mnoho mladých dívek pracovalo jako zdravotní sestry, jež asistovaly doktorům při operacích na bitevním poli. První světová válka byla počátkem na cestě k emancipaci. Její konec ale vrátil většinu žen k tradičním hodnotám, tzn. především zpět ke svým „sporákům“. V roce 1921 počet pracujících žen nebyl vyšší než před rokem 1914. Přibližně sedm set tisíc žen se po ztrátě manželů stalo hlavou rodiny, ovšem na rozdíl od Německa, Velké Británie či Československa, jim nebylo uděleno právo volit.

S nástupem fašismu a celosvětovou ekonomickou krizí se pozornost obrátila k jiným společenským otázkám. Samotný feminismus ustoupil do pozadí a pokrokově smýšlející ženy se podílely spíše na odporu proti fašismu a dalších hnutích. Své volební právo francouzské ženy získaly v roce 1945.

#### 1.2 Druhá vlna feminismu

Zatímco během takzvané první vlny feminismu se ženská hnutí soustředila hlavně na boj za zakotvení základních politických, občanských a lidských práv v zákonech - týkalo se to především volebního práva nebo práva na vzdělání a na práci, v druhé vlně, probíhající od 60. let 20.století, se feministky soustředily na mnohem širší spektrum problémů.

Toto oživení feminismu začalo v USA pod vlivem tehdejšího studentského radikalismu a hnutí za práva černochů. Vůdci hnutí nesouhlasili s tím, aby se na manifestacích za rovnoprávnost černochů mluvilo také o právech žen. Ty proto začaly zakládat své vlastní organizace, kde se zabývaly převážně problematikou feminismu.

Ze Spojených států se potom hnutí rozšířilo také do dalších zemí světa, tedy i do Francie.

Svobodomyšlnost 60.let působení ženských hnutí podpořila. Ženy usilovaly o rovnoprávnost i na ekonomickém poli. Chtěly změny v zákonech týkajících se rozvodu a také větší kontrolu nad svým tělem. Do popředí se dostal problém postavení žen v různých oblastech společenského života a problém jazyka. Feminismus se stal

---

<sup>6</sup>Z francouzského „munition“, česky munice.

podstatou sexuální revoluce probíhající v 60. letech a na počátku 70. let, která spočívala ve změně sexuální etiky a sexuálního chování.

Hlavními znaky revoluce byla sexuální emancipace žen, prohlášení rovnosti pohlaví a poznání nové sexuality, jejímž cílem nebylo plození a nepatřila jenom do manželství.

V roce 1970 vzniklo v čele s Anne Zelenskou a Jaqueline Hogasenovou (obě byly členkami francouzské politické organizace *Fédération de la gauche démocrate et socialiste*, organizace levicově orientované, nikoliv však komunistické) sdružení FMA (*Féminin masculin avenir*)<sup>7</sup>, které organizovalo setkání, kde se diskutovalo o vztahu mezi muži a ženami.

První zásadní shromáždění se odehrálo téhož roku na univerzitě de Vincennes. Kromě studentů, kteří tu vystoupili jako mluvčí extrémní levice, se zde vytvořilo ženské hnutí *Le Mouvement de libération des femmes* (Hnutí za osvobození žen), které se rázně odmítlo se stoupenci levice jakkoliv spojovat. V květnu vyšel v časopise *L'Idiot International* první francouzský feministický článek nazvaný „*Boj za osvobození žen*“ („*Combat pour la libération des femmes*“). 26. srpna se malá skupina žen shromáždila u Vítězného oblouku v Paříži, aby zde ze solidarity k newyorským ženám, demonstrujícím proti manželským povinnostem ku příležitosti výročí volebního práva žen, položily kytici jako symbol úcty k ženě neznámého vojáka. Rozdávaly při tom letáky s nápisem „*Jeho žena je ještě neznámější než on*“ a praporečky s nápisem „*Jeden ze dvou lidí je žena*“.

Tento akt měl ohromný ohlas v médiích, otázka ženské rovnosti tak mohla výrazně proniknout do veřejného vědomí. Na podzim vyšlo speciální číslo revue *Partisans*, nazvané „*Osvobození žen nultých let*“ (*Libération des femmes, années 0*), které obsahovalo anonymní i podepsané příspěvky francouzských a amerických žen, týkajících se úvah nad bojem proti útisku. V 70. letech vycházely další feministické časopisy, například *Le Torchon brûle*, *Le Quotidien des Femmes*, *Des femmes en mouvements*, *Questions Féministes*.

Ve Francii byly zákonem z roku 1920 zakázány potraty. Kolem roku 1968 přišla s vlnou liberalismu žádost o změnu této legislativy. Feministky si tento cíl vzaly za jeden ze svých hlavních úkolů. Bojům za právo užívat antikoncepci a za právo na potrat se věnovaly především dvě organizace: MPFP (*le Mouvement français pour le*

---

<sup>7</sup>Ženská mužská budoucnost



planning familial, která spolupracuje s CFDT (Confédération française démocratique du travail) a MLF (le Mouvement de libération des femmes). Zákonem z 26. listopadu 1974 byly interrupce povoleny za jistých podmínek. Definitivně byly povoleny v roce 1980.

I když zde hovoříme o boji za získání rovnoprávnosti žen s muži, i tady je třeba zmínit, že ani tento boj se netýkal všech příslušnic ženského pohlaví, například lesby a černošky nebyly do feministických spolků vpouštěny, aby ostatním ženám nekazily jejich „obraz na veřejnosti“.

Někteří autoři mluví i o třetí vlně feminismu, která se datuje od 90. let. Jednotlivý feminismus se „roztříštil“ na mnoho dalších směrů, jež se zaměřují na ženu jako na konkrétnější subjekt. Měřítkem jsou jim původ, věk, barva pleti, sexuální orientace, apod. Jiní se však tomuto termínu brání s odůvodněním, že se nemůže mluvit o další vlně pokud ještě nebyly splněny požadavky vlny předchozí.

## BENOITE GROULTOVÁ

### 1.3 Život a dílo

Benoîte Groultová (narozena 31.1. 1920 v Paříži) je novinářka, spisovatelka, feministka, dcera Andrého Groulta, vyhlášeného dekorátéra 30. let a Nicole Poiretové, majitelky módního salónu. Celé dětství strávila v uměleckém prostředí. Její rodiče se stýkali s avantgardními malíři a spisovateli, jako byl Pablo Picasso, Francis Picabia, Marcel Jouhandeau, Paul Morand. Za kmotru jí šla francouzská malířka a básnířka spojována s pařížským kubismem, Marie Laurencinová.

Jako dítě byla Benoîte Groultová pracovitá, stydlivá, poslušná dívka a dobrá žačka. V osmnácti letech četla *Les nourritures terrestres* (1897), lyrickou prózu od Andrého Gida. Autor zde zdůrazňuje nový pohled na svět, pojednávající hlavně o svobodě, nezávislosti na společnosti, seberozejnění a individuálních potřebách jedince, adresovaný mužům i ženám. Díky Gidovi si poprvé uvědomila, že od života čeká víc, než jen manželství. Kvůli době, ve které vyrůstala, si musela počkat do svých třiceti let, kdy objevila Virginii Woolfovou a Simone De Beauvoirovou, která právě vydala knihu *Le deuxième sexe* (1949), o němž Benoîte říká:

*„Neměla svoje děti, ale přivedla na svět tisíce dívek. Při prvním čtení jsem si ani neuvědomila, že je to kniha o ženách. Měla jsem pocit, že mluví o neznámém kmenu!“<sup>8</sup>*

Po střední škole chtěla studovat medicínu, matka jí však přesvědčila, že by si měla jako své budoucí povolání vybrat něco půvabnějšího. Medicínu by musela studovat sedm let a pak by se stala „modrou punčochou“<sup>9</sup>, a to odstrašuje muže.

Rozhodla se tedy jít studovat literaturu. Po získání diplomu z literatury, latiny, řečtiny a filosofie tři roky učila. Poté začala pracovat v rozhlasovém vysílání *La Libération* a stala se novinářkou.

Poprvé se provdala v roce 1944 za studenta medicíny, jenž po několika měsících manželství umřel na tuberkulózu. Díky stavu manželskému a následovně svému vdovství získala dobré společenské postavení, což podpořilo její ambice pracovat. Po válce, jako jedna z mála Francouzek mluvila anglicky, a tak dělala

---

<sup>8</sup> „Elle n'a pas eu d'enfants mais a mis au monde des milliers de filles. A la première lecture je ne me suis même pas rendu compte que c'était un ouvrage sur les femmes. J'avais l'impression qu'elle parlait d'une tribu inconnue!“

<sup>9</sup>Z francouzského „bas – bleu“. Pojem chápán jako posměšná přezdívka pro ženy – intelektuálky.

průvodkyni americkým osvobozenecům vojákům. Do jednoho z nich se zamilovala a stali se z nich milenci na celý život. Autorka ho zmínila ve svých románech, nejvíce v románu *Koráby lásky (Vaisseaux du coeur)*, kde ho představuje postava britského námořníka a rybáře.

Znovu se Benoîte Groultová vdala v roce 1946 za reportéra Georgese de Caunese, sebevědomého svůdníka, jenž ji spíše využíval ke zvýšení si svého ega. Tento egoista ji dokonce veřejně nafackoval za její „modropunčochářství“. Dlouhé a spíše nešťastné manželství s Georgesem de Caunesem rozpoutalo v Groultové jakousi vnitřní „revoluci“. Později o něm promluvila už jen jako o omylu. S tímto mužem měla dvě dcery, Blandine a Lison. V roce 1951 si vzala spisovatele Paula Guimarda, s nímž sdílela lásku k moři a k rodné Bretani a s kterým prožila téměř třicet čtyři let. (Paul Guimard zemřel v roce 2004.) Tomuto muži porodila dceru Constance.

Již od dob dospívání v sobě pěstovala lásku k literatuře. Na literární scéně se ale objevila až ve zralejším věku. Nejprve spolu se svou sestrou Florou, s níž napsala tři romány: *Journal à quatre mains* (1962), v němž najdeme dobový odraz let 1940 - 1945 pohledem dvou mladých dívek, Benoîte a Flory, *Le Féminin pluriel* (1965), jenž byl filmově zadaptován a *Il était deux fois* (1967). Také přeložila novely od Dorothy Parkerové *Comme ils sont* pro nakladatelství Denoël a v neposlední řadě spolupracovala s časopisy zvučných jmen jako *ELLE*, *MARIE-CLAIRE* nebo *PARENTS*.

V roce 1972 poprvé sama vydala v nakladatelství Grasset román *Na jedné lodi (La part des choses)*, který vypráví o devíti přátelích, většinou manželských párech, chystajících se na jedné lodi obeplout svět. Na palubě se však nachází jednotlivci, kteří opustili své důvěrně známé prostředí domova, aby odhalili své obavy a naděje.

Opravdový zvrat ve své kariéře zažila Benoîte Groultová až v roce 1975, kdy vyšla rozvratná esej o postavení žen ve světě, *Budiž žena! (Ansi soit-elle!)* Tento „titre diamant“ vymyslel právě její třetí manžel Paul Guimard. Kniha se setkala s nevídaným úspěchem. Ve Francii se prodalo více než milion exemplářů a byla přeložena do mnoha jazyků, japonštiny a hebrejštiny nevyjímaje. O dva roky později jí vyšla studie *Le féminisme au masculin*, pojednávající o mužích feministech, jakými byli například Stuart Mill či Nicolas de Condorcet.

V roce 1978 založila autorka spolu s Claude Servan - Schreiberovou feministický měsíčník *F Magazine*, k němuž psala úvodníky. Na obálce prvního čísla se objevila Claire Bretécherová, malířka a komiksová scénáristka, s jedním ze svých obrázků vytetovaným na rameni s titulkem: „*Humor mění pohlaví*“. Intelektuální a

angažovaný magazín si ovšem nezískal větší přízeň příkrých feministek, jelikož byl pro ně příliš buržoazní. Měsíčník byl tak pomalu nucen měnit své zaměření, sponzor si nepřál dál financovat schodkový časopis. Začal se tedy více soustředit na módu a konzum, a tím ztratil zájem čtenářek z řad feministek nadobro. Jinou cílovou skupinu si časopis nenašel, a tak v roce 1982 zanikl. Ve stejném roce se Benoîte Groultová stala členkou poroty Prix Fémina, která uděluje francouzské literární ocenění od roku 1904. Porota je složena pouze z žen, cenu však může obdržet i muž. Ocenění je vyhlašováno každoročně první listopadovou středou.

O rok později vyšla kniha *Utajená tvář lásky (Les Trois-quarts du Temps)*, v pořadí třetí román o cestě osudu plné slepých uliček, iluzí, ale i vášně a radosti tří generací žen. V roce 1986 zveřejnila, úplně poprvé, celou *Deklaraci práv ženy a občanky (1791)*, sepsanou Olympe de Gougesovou.

Mezi lety 1984-1986 Benoîte Groultová předsedala v Commission de Terminologie pour la féminisation des noms de métiers, de grades et de fonctions, založené Yvette Roudyovou, tehdejší ministryní za práva žen, kde lingvisté a spisovatelé pracovali na přechylování výrazů mužského rodu v oblasti názvů povolání, hodností a úředních funkcí.

V roce 1988 vyšel provokativní a velmi úspěšný román *Koráby lásky*, příběh lásky mezi bretonským námořníkem a dívkou z buržoazního prostředí, kde fyzická přitažlivost a vášeň smetají všechny kulturní a sociální rozdíly, manželská pouta i jakoukoliv vzdálenost a čas. V roce 1992 byl příběh zfilmován anglickým režisérem Andrew Birkinem s Gretou Scacchiovou a Vincentem D'Onofrioem v hlavních rolích.

V letech 1990 a 1993 spatřila světlo světa biografie o feministce 19.století, Pauline Rollandové a *Cette mâle assurance*, studie zabývající se misogynií. V roce 1997 vyšla ve spolupráci s Josyane Savigneauovou *Odvážná zpověď (Histoire d'une évasion)*, autorčina autobiografie ve formě rozhovorů.

Po šestileté „pauze“ se Benoîte Groultová vrátila na literární scénu s reedicí knihy esejí, tentokrát pojmenovanou *Ainsi soient – elle (Budiž ženy)*, kde na začátek přidala nový úvod, v němž komentovala aktuální situaci postavení žen ve světě. V roce 2006 vyšel román *La touche étoile (2006)*. Je to příběh o stárnutí, vášnivě lásce, bolesti, popisovanými však lehkým tónem, s humorem a nadhledem, autorce vlastním. Odrazují se v něm opět její vlastní životní zkušenosti. Kniha sklidila obrovský úspěch v podobě pěti set tisíc prodaných výtisků. V *Mon évasion (2008)* je nám vysvětleno, jak se z poslušné, stydlivé, nevýrazné a lehce ovlivnitelné dívenky stala zanícená bojovnice za

práva žen, jež svými díly napomohla miliónům čtenářek sebrat odvahu k boji proti útisku a za svou emancipaci.

Benoîte Groultová byla, díky svým pro ženským aktivitám, zmíněna v mnoha dokumentech týkajících se této problematiky. V roce 2006 jí Anne Lenfantová věnovala celý dokumentární film s názvem *Benoîte Groult, une chambre à elle*, jenž je svědectvím o díle a životě této ženy. Dokument byl doplněn komentáři samotné Groultové k současnému postavení ženy a rozhovory s Josyane Savigneauovou, Yvette Roudyaovou a Paulem Guimardem.

*Le temps d'apprendre à vivre* je dokument natočený Marií Mitterrandovou a Jean Baptistem Martinem v roce 2008 pro francouzskou televizní stanici France 5. Ilustruje se v něm způsob, jakým spisovatelka, v současné době žijící v Bretani, v domě na pobřeží, propojila své dvě velké vášně: moře a literaturu. Je zde zmíněna i její současná aktivita ve světě literatury, včetně porotcování v Prix Fémina a ona sama, dotčená současným ostrakismem dotýkajícím se stáří, se energicky rozovídává o svém dalším boji, tentokrát za právo důstojně zemřít.

#### 1.4 Vstup do literatury

Benoîte Groultová vstoupila do literatury poměrně pozdě. Již od dětství si psala deník, kterému se svěřovala se svými zážitky, pocity, každodenními strastmi způsobenými především matkou Nicole Groultovou. Ta chtěla mít z dcery dokonalou dívku na vdávání, jejíž zájmy by se zužovaly na péči o své tělo, módu a um svádět. Aby se dívka stala „opravdovou ženou“, musela být i úspěšná, ale ne přehnaně úspěšná, to by mohlo vyplašit muže a dcera by mohla skončit jako stará panna.

*„Pamatuji si na jeden pobyt ve Svatém Mořici. Přes den: lyžování s otcem, sport, svoboda, tlusté ponožky, lyžáky, prostě štěstí. Večer: lov v příhodném módním prostředí [...] povinnost být žádoucí mě proměnila ve strnulou larvu.“<sup>10</sup>*

Přesto, že se matce nikdy nepovedlo utvořit dceru k obrazu svému, podařilo se jí předat svou energii a určitou lhostejnost ke konvencím, velice důležité vlastnosti, bez kterých by se z Rosie nikdy nestala Benoîte.

Mladší sestra Flora byla pravý opak, krásná, blondatá dívka se zájmem o nejnovější módní kolekce a přišlo jí logické svádět muže za účelem se co nejdříve vdát. Benoîte Groultová na ni nikdy nežárlila, měly se rády a držely při sobě, což jim

---

<sup>10</sup>Groultová, B.: *Budiž žena!*. Praha, Knižní klub, 1996, str.17

vydrželo celý život. Právě díky návratu sestry do Paříže v roce 1960 a podpoře Paula Guimarda, svého třetího manžela, vstoupila v roce 1962 do literatury s románem *Journal à quatre mains*, napsaného společně s Florou Groultovou. Kniha byla dobře přijata jak kritikou, tak čtenáři. Sestry, podpořeny úspěchem, spolu napsaly ještě *Le Féminin pluriel* (1965) a *Il était deux fois* (1968).

## 1.5 Budiž žena !

### 1.5.1 Počátek

S květnovou revolucí v roce 1968 zastihla Benoîte Groultovou nová vlna feminismu, když se bouřila proti zaškatulkování do tzv. „ženské literatury“. Byla si vědoma, že adjektivum „ženská“ znehodnocuje její tvorbu. Stále se však necítila být feministkou.

*„Kdy jsem se stala feministkou?[...] Došlo k tomu mnohem později, bezpochyby i proto, že mi tak dlouho trvalo stát se ženou.“<sup>11</sup>*

Neuvědomovala si, jak podobný má osud s Olympe de Gougesovou nebo Simone de Beauvoirovou. Když četla *Druhé pohlaví*, myslela si, že jde o etnologický výzkum nějakých vzdálených a neznámých kmenů v Africe, aniž by si uvědomila, že i ona je jejich součástí. Ale v roce 1970, když jí bylo padesát let, se v ní během pozorování aktu, kdy členky Hnutí za osvobození žen (MLF) vzdávaly hold ženě neznámého vojáka u Vítězného oblouku, cosi probudilo. Obdivovala je za jejich počín, zároveň neměla odvalu se k nim přidat, chtěla přeci jen zůstat vně různých škol tohoto „militantního feminismu“ a psát svobodně. Nechtěla skončit uzavřená v některém z ženských hnutí, účastnit se pochodů na francouzských boulevardech a v podstatě tak potvrzovat mužům jejich teorii o ženách „hysterkách“, které nikdo nebere vážně. Šlo jí o to zachytit ženskou otázku více komplexněji. Chtěla napsat

*„[...] knihu o citu a pojmu, který se zatím nenajde ve slovníku a který by se dal, nenajde-li se lepší výraz, nazvat ženským bratrstvím.“<sup>12</sup>*

Začala podrobně sledovat mužské a ženské chování vzhledem ke znovu vznikajícímu feminismu. Se sexismem, který autorka nazývá misogynií, měla zkušenosti ze svého druhého manželství s Georgesem de Caunesem. Byla rozhodnuta jít

---

<sup>11</sup>*Budiž žena!.*, str.19

<sup>12</sup>*Budiž žena!.*, str.20

ale dál. Jednak do historie, kde hledala příčiny současného mužského machismu<sup>13</sup>, jednak bádala a zkoumala formy ženského útisku po celém světě, kde došla k hrůzným zjištěním. V mnoha afrických a orientálních kulturách se dosud provádějí zákroky velmi bolestivého sexuálního mrzačení jako je obřízka a infibulace<sup>14</sup> přesto, že byly v roce 1960 zakázány. Obě se provádí dívkám kolem sedmi let, ty se pak vdávají mezi dvanáctým a patnáctým rokem. A co je horší: tyto tisíce zmrzačených žen vůbec nikoho nezajímají.

*„Jde o ženské orgány, a proto to není důležité. Se svou ženou, svým domem a se svým velbloudem si každý dělá co chce, není-liž pravda, a ostatním do toho nic není. I UNESCO cudně mlčí: přece se nebude ve vznešeném shromáždění mluvit o klitorisu! To kdyby tyhle národy svým ženám řezaly palce nebo nosy, bylo by možno se znepokojovat...“<sup>15</sup>*

Posilněna rozhořčením nad tímto barbarstvím věděla, že se její kniha musí stát jednou ze zbraní v boji proti nesmyslnému utlačování žen. Bylo třeba si uvědomit, že ačkoliv se tyto věci dějí poměrně daleko od světa západní kultury, mají s ní v podstatě společný základ: využívání vědy či náboženství ve prospěch „beztrestného“ pokořování a trýznění žen. Není rozdíl mezi africkými kmeny, které chtějí obřízkou docílit zklidnění „špatných pudů“ divokých černošek a mezi výrokem:

*„Antikoncepcí bude legalizováno smilstvo. Je to ohavné využívání všeho zvířecího a praseckého v lidské duši“<sup>16</sup>*

Analogie je zřejmá.

Benoîte Groultová v knize záměrně detailně popsala zákroky, které jsou ve zmiňovaných kulturách prováděny neodborníky a bez jakékoliv anestezie.

*„Pacientka leží na zemi, ženy jí drží stehna roztažená a snaží se zabránit jejich záškubům při přetnutí dorsálního nervu.“<sup>17</sup>*

Tyto malé dívky ale měly bolest snášet statečně, vždyť se to dělo pro jejich dobro, zbavily se tak své zhýralosti a zašitím se tak mohlo zabránit i jejich zneužití. Po obřadu ještě měly tančit jakýsi oslavný tanec.

---

<sup>13</sup> nadměrné zdůrazňování maskulinity

<sup>14</sup> operace k zamezení soulože, která zajišťuje budoucímu manželovi „nepoužitou“ choť

<sup>15</sup> *Budiž žena!.*, str.65

<sup>16</sup> Takto promluvil o antikoncepci francouzský ministr spravedlnosti (1962-1967) a zdravotnictví (1972-1973) Jean Foyer. *Budiž žena!.*, str.76

<sup>17</sup> *Budiž žena!.*, str.67

*„Novomanželka [...] je otevřena břitvou. Pak do ní může vstoupit manžel, kterému se doporučuje zprvu užívat svého práva několikrát denně[...]rovněž při prvním porodu je nutno oddělit nožem velké pysky ztvrdlé po operacích“<sup>18</sup>*

Tyto pasáže musely zákonitě vzbudit ve čtenářkách lítost, odpor, soucit s mučenými ženami, které jsou jim přeci tak podobné. Měly by se podívat nad nesmyslností těchto procesů, ale zároveň si uvědomit, že se jich tato problematika také týká, že každé ponížení ženy je zároveň ponížením všech žen na světě a že nesmyslné argumenty, kterými se provádění zákroků obhájí nejsou opět mnoho vzdálené výroky západní medicíny: sportování u žen vede k neplodnosti, vzdělávání žen způsobuje ošklivost a neplodnost, atp.

### **1.5.2 Career woman**

Jako další příklad, možná bližší evropským čtenářkám, na kterém by Benoîte Groultová ukázala problémy ženské otázky, si vybrala situaci žen v USA.

Feminismus zažíval podle autorky během historie jak své vrcholy, tak pády. Pádů bylo nesčetně více, než vrcholů. Jedním ze světlých okamžiků v historii ženského hnutí byla situace v USA během druhé světové války. Muži odcházeli bojovat, tudíž veškeré zabezpečení rodiny od této chvíle záviselo jen na ženě. Tím dokázaly své schopnosti vyrovnat se mužům a vydobýly si vážnost a nezávislost. S mírem roku 1945 byly ale opět nuceny vrátit se ve jménu morálky ke svým ryze ženským povinnostem. Pro ženy, které se nechtěly přizpůsobit, smířit se s rolí pouhé hospodyně, se vymyslel nelichotivý výraz „career woman“. Zahanbena byla nejen žena, považována za agresivního, maskulinního a frigidního tvora, ale i její manžel, jenž toto chování toleroval či dokonce uznával. V očích americké společnosti to byl prostý ubožák. Nicméně americké „career women“ byly po válce velice sebevědomé, vědomy si schopnosti býti nezávislými na svých mužských protějšcích. Nechtěly se vzdát svých studií, povolání, zájmů. To se mužům nelíbilo stále kvůli jejich touze po absolutní nadřazenosti, ale podle Betty Friedanové tentokrát také z ekonomických důvodů. Po válce byl obchod ve Spojených státech nejdůležitějším faktorem tamější ekonomiky a nejsilnější kupní sílu tvořily právě ženy. Nebylo tedy v zájmu země, aby se ženy rozptylovaly něčím jiným, než nakupováním.

---

<sup>18</sup>*Budiž žena!.*, str.68, 69



*„[...] základem role manželky a paní domu je kupovat pořád víc zboží pro domácnost, věci, šatů, hraček pro děti – a že její upotřebitelnost se počítá v dolarech.“<sup>19</sup>*

Autorka zde tímto příkladem naznačuje čtenářům, aby si uvědomili, že postavení ženy, jak je vnímáno společností, je účelově vymyšlené, aby opět posloužilo mužským zájmům, aby pochopili, že to, co je ženám od dětství vštěpováno o jejich postavení, schopnostech, je pouhý mýtus sloužící k udržení mužské nadvlády. Ženám bylo podsouváno, že jejich posláním není získávání diplomů na univerzitách či úspěšná kariéra, ale být dobrou hospodyní, což znamenalo i účastnit se „nejnovějších vědeckých objevů“ - myšleno vyzkoušet nejnovější produkty pro domácnost, atp. Cílem bylo zvýšit v ženských očích hodnotu hospodyně, dokonce ji povznést na vznešené poslání, což se také postupně podařilo. Podle jednoho výzkumu, který Benoîte Groultová dělala pro svou knihu, bylo v roce 1920 na amerických univerzitách 47% dívek, kdežto v roce 1958 se počet zredukoval na 35%, přičemž jich tři čtvrtiny univerzitu později stejně opustily, aby se mohly lépe věnovat manželským a mateřským povinnostem. Ženy se staly posedlé svým posláním, vytvářely si jakýsi model ideální americké manželky: šťastné, krásné, zdravé, ochotně sloužící svému muži a dětem, bez jakéhokoliv nároku na uspokojení vlastních potřeb. O patnáct let později se situace radikálně změnila. Zjistilo se, že většina „ideálních manželek“ se stala pacientkami psychologů, mnoho žen hledalo homosexuální vztahy, trpělo depresemi, děti vykazovaly větší agresivitu. Problematikou se začali zabývat američtí psychologové, kteří konečně začali aplikovat obecné zákonitosti o člověku také na ženy. Autorka v knize cituje výroky několika psychologů, např. Maslowa:

*„Schopnosti vyžadují, abychom jim sloužili, a nepřestanou to vyžadovat, dokud nejsou uplatněny v co největší míře“<sup>20</sup>*

*„Frigidita a ženské sexuální problémy nejsou ničím jiným než vedlejším produktem zneuznání potřeby zrovna tak zásadní jako láska: potřeby něčeho dosáhnout.“<sup>21</sup>*

Tímto začaly vznikat nové hypotézy, že se žena, stejně jako muž, potřebuje seberealizovat a že její štěstí nespočívá pouze v naprostém odevzdání se manželovi. Pak se ještě přidaly závěry vyvracející doposud platnou pravdu, že vysokoškolsky vzdělané

---

<sup>19</sup>*Budiž žena !.*, str. 98

<sup>20</sup>*Budiž žena !.*, str. 102

<sup>21</sup>*Budiž žena !.*, str. 103

ženy musí být frigidní, neplodné a že diplomy ničí jejich ženskost. V USA tedy na přelomu 60. a 70. let docházelo k převratné změně v přístupu v pohlížení na roli žen, na což chtěla Benoîte Groultová upozornit francouzskou společnost, která se tomuto tématu úspěšně vyhýbala. Ta skrývala utlačování žen svým galantním chováním, obdivováním se ženské kráse, půvabu a dětské roztomilosti, aby ženy uspokojila a hlavně umlčela. Autorka chtěla dokázat, jak je tento přístup francouzských mužů a některých žen povrchní, jak je třeba zajít daleko hlouběji a pochopit, že celý tento mýtus o postavení žen ve společnosti je nesmyslný.

### 1.5.3 Znovuzrození feminismu ve Francii

Na začátku 70. let Francie zažila veliké feministické obrození. Na toto téma začalo vycházet mnoho knih. Rok 1975 byl OSN vyhlášen Mezinárodním rokem žen. Byla to odpověď na ženská hnutí, která se formovala po celém světě za účelem boje za rovnost mezi muži a ženami. První světová konference na toto téma proběhla v roce 1975 v Mexiku.<sup>22</sup> Téhož roku byl vyhlášen Mezinárodní den žen, který připadl na 8. března. Tímto dnem se dodnes oslavuje historický boj za zlepšení životních podmínek žen. OSN tento den úředně stvrdila v roce 1977.

Ženy se najednou chtěly ukazovat světu v jiném světle. Odmítaly se oblékat jako jejich matky a starší sestry. Vítězila přirozenost nad vyumělkovanou krásou. Benoîte Groultové bylo již přes padesát let, přesto toto období intenzivně vnímala jako své znovuzrození, jako pravý začátek osvobození žen, pro které už nebyl jediný životní cíl co nejdříve se vdát. Muži to z počátku 70. let vnímali s pobavením a užívali si onu rozpustilou „ženskou přirozenost“, brzy však přišli na to, jak nebezpečné důsledky to pro ně může znamenat a začali se opět všemožně snažit převzít nad ženami absolutní moc.

Právě v roce 1975 vydala Benoîte Groultová výsledek svého několikaletého bádání a snah odpovědět si na problematiku ženské otázky – *Budiž žena !* Všichni ji od tohoto záměru odrazovali, její vydavatel Jean-Claude Fasquelle byl velmi skeptický. Knihu *Budiž žena !* chápal jako zkázu úspěchu, kterého autorka dosáhla předešlými romány. Přátelé jí opakovali, že si její knihu nepřečte žádný muž a jestli že nehodlá odstoupit od svého úmyslu mluvit zde o klitorisu nebo děloze, znechutí i ženy. Jediný, kdo ji podporoval, byl třetí manžel Paul Guimard.

---

<sup>22</sup>Kromě rovnosti mezi pohlavími se zde se projednávaly i otázky hospodářského rozvoje a celosvětového míru.

„Myslím, že jsi vyzrálá na to, abys napsala esej o ženách. [...] Teď se začíná něco dít. Teď přichází tvůj okamžik. Navíc, když tě tak poslouchám, napadl mě název pro tvou knihu: co si myslíš o *Budiž žena* ?“<sup>23</sup>

Benoîte Groultová byla nadšena, titulek naprosto vystihl obsah ještě nenapsané knihy, stal se jí motivačním bodem. Reakce okolí jí také přesvědčily, že musí vydat knihu na téma, které nejspíše rozčílí většinu čtenářů. Dobře si uvědomovala, že vyhlášením Mezinárodního roku žen se problém nevyřešil. Odjela z pařížského bytu do Bretaně, svého „pravého domova“, a začala psát. Bretani věnovala předmluvu knihy, kde se vyznává z lásky k rodnému kraji.

„Nedovedu si představit neštěstí, které by nezmírnila skutečnost, že si mohu říct: Ještě, že mám Bretaň.“<sup>24</sup>

*Budiž žena*: dvě stě třicet stran, ve kterých autorka hledala odpověď na otázku, jak být ženou a jak se vysvobodit od klišé přežívajících celá století, děsivých klišé, v nichž je slovo úspěch synonymem fyzické krásy, manželství, oddanosti svému muži, a tím se stát svobodnou bytostí.

Vymanit se ze škatulky jménem žena ovšem neznamenal stát se mužem. Bylo třeba vymanit se jen ze stereotypního přemýšlení, chování, k čemuž Benoîte Groultové jistě dopomohl její smysl pro humor, zloba, odmítání pasivní role ženy a odvaha vzdorovat, nepřijímat věci, tak jak jsou, což naneštěstí chybělo příliš mnoha ženám generace Groultové.

Každá žena si měla uvědomit, že o svobodu se neprosí, nežádá, svoboda je přirozený stav pro obě pohlaví, a když se nám nedostává, je třeba o ni bojovat. V tomto boji byly klíčovými slovy solidarita a odvaha – dvě vlastnosti ženám velmi cizí. Ženy měly přestat věřit, že jejich problémy jsou výlučně osobní záležitostí. Nejhorším symptomem jejich slabosti byl právě pocit izolovanosti. Své obavy měly vložit do společného pocitu útisku. Nic by se také nemohlo změnit, dokud by ženy měly nepřátele ve vlastních řadách. Ženy, které by nikdy při volbách nedaly hlas ženě, nikdy by nešly k lékařce z pocitu, že muži jsou zkrátka dokonalejší bytosti. Mužská propaganda fungovala dokonale.

---

<sup>23</sup>„J'ai l'impression que tu es mûre pour écrire un essai sur les femmes [...] c'est maintenant que ça bouge. C'est le moment... En plus, en t'écoutant tous ces temps – ci, il m'est venu l'idée d'un titre: qu'est – ce que tu penserais d'Ainsi soit – elle?“

Groultová, B.: *Mon évason*. Paříž, Grasset, 2008, str.182, 183. Název *Budiž žena* ! byl přeložen z francouzského *Ainsi soit –elle* ! Paul Guimard převzal slovní spojení z výrazu *Ainsi soit – il*, přeloženo do češtiny jako Amen. Nahradil zájmeno il (on) za zájmeno elle (ona).

<sup>24</sup>*Budiž žena* !., str. 7

Odvaha tkvěla v odmítnutí života vykonstruovaného mužskými pravidly, které „slabšímu pohlaví“ diktovaly návod na umění být tou „pravou ženou“.

Groultová je popisuje takto:

„ 1) líbit se nám (mužům) a svou krásu pečlivě udržovat, 2) milovat nás, tzn. dávat se, vlastnost, kterou v sobě musíte rovněž rozvíjet, 3) sloužit nám a našemu potomstvu „<sup>25</sup>

#### 1.5.4 Budiž žena dneška

V roce 2000 se Benoîte Groultová rozhodla pro nové vydání své knihy esejí pod názvem *Budiž ženy 21. století*.<sup>26</sup> Dvacet pět let po prvním vydání jsou některá témata knihy stále aktuální, např. sexismus je více zakořeněn než rasismus. Svou jistotu tímto výrokem potvrzuje i osm let po reedici knihy *Budiž žena!*. V roce 2008 po prezidentských volbách v USA vidí vítězství Baracka Obamy nad Hilary Clintonovou jako upřednostnění nezkušeného politika černé pleti nad „bílým“, úspěšným politikem s mnohaletými zkušenostmi, ale ženského pohlaví.

„Spíš Černocho než ženskou.“<sup>27</sup>

Dalo by se říci, že některá urážející spílání zastánců misogynie o ženách „nedošukaných“, „nešukatelných“, „šeredných profesorkách filosofie v důchodu“<sup>28</sup> už zcela vymizela. Co ale není vyřčeno, neznamena, že neexistuje. Ta „superžena“ z 80.let, jež dokázala skloubit péči o děti a svou kariéru a která se nebála prožívat a mluvit o své sexualitě, zmizela. Tentokrát jsou podle Groultové na vině především ženské časopisy, v 80. letech podporující ženu jako osobnost, dnes hlavní „donucovací nástroj“ k proměně v bezduchou bytost, zaměřenou jen na svou fyzickou krásu. Opět dochází k jakémusi nahrávání mužské populaci. Zdá se, jakoby hlavním posláním moderní ženy bylo být především krásná. A když se o to nebude snažit, za trest jí muž uteče k mladší a krásnější. Ne chytřejší. Autorka se děsí slova „topmodelka“ jako příkladu pro dnešní ženy a dívky. Zde vidí příčinu „moderních chorob“ jako anorexie, bulimie. Zde vidí i výbornou příležitost, jak vydělat peníze – obor plastická chirurgie je doménou mužů.

---

<sup>25</sup> „1) Nous plaie grâce à votre beuté qu’il faudra soigneusement entretenir ; 2) Nous aimer grâce à votre capacité de vous donner, qualité qu’il faudra également cultiver ; 3) Nous servir enfin, nous et notre descendance,“

Groultová, B.: *Une femme parmi les siennes*. Paris, Édition textuelle, 2000, str.60

<sup>26</sup>Knihá nesoucí v originále název *Ainsi soit-elles au XXIe siècle* do češtiny přeložena nebyla

<sup>27</sup>„Plutôt un Noir qu’une femme.“

*Une femme parmi les siennes.*, str.61

<sup>28</sup>Výrazy běžně používané veřejností, v časopisech, v románech psaných muži v 70.letech, pro ženy, které se chtěly vzdělávat

Jakoby to společnost vracelo do 50. let, kdy se na ženách přiživilo mnoho firem vyrábějících produkty pro domácnost.

V neposlední řadě bylo třeba opět připomenout současný stav společnosti: ředitelé velkých firem, významní filosofové, doktoři, proslulí módní návrháři jsou stále muži.

To všechno jsou důvody, které Benoîte Groultovou vedly k druhému vydání knihy. Ženy příliš rychle zapomněly na útisk a nespravedlnosti z mužské strany, dnes pečlivě zakrývané, leč stále aktuální. Ženy autorčiny generace bojovaly, jejich potomci už jsou přesvědčeni, že bitva byla úspěšně skončena, že feminismus je pojem zcela neaktuální a začínají hrát zase „mužskou hru“. Groultová ve věku osmdesáti let ale neztratila nic ze svého optimismu, vůle bojovat a podávat další svědectví. Důkazem aktuálnosti ženské otázky může být výrok Ségolène Royalové<sup>29</sup>, který pronesla během své kampaně ve francouzských prezidentských volbách v roce 2007:

*Nic se zásadně nezmění tak dlouho, dokud ženy budou mužům válečnými spojenci a svými vlastními nepřáteli.*<sup>30</sup>

---

<sup>29</sup>Francouzská politička, členka Socialistické strany, bývalá ministryně životního prostředí, první žena ve Francouzské historii postoupivší do 2. kola prezidentských voleb

<sup>30</sup>„Rien ne changera profondément aussi longtemps que ce sont les femmes elles – même qui fourniront aux hommes leurs troupes d'appoint, aussi longtemps qu'elles seront leurs propres ennemies.“  
*Une femme parmi les siennes.*, str.67

## II. PRAKTICKÁ ČÁST

### 1 UTAJENÁ TVÁŘ LÁSKY

Ústředním tématem románu vydaného v roce 1983 je nelehká cesta hlavní hrdinky Luisy za poznáním sama sebe. V průběhu tří generací nám autorka líčí osud Luisy, poznamenaný rodinným prostředím, vztahy s muži a svou „pozdní“ kariérou. Jednotlivé etapy Luisina života jsou zároveň etapami jejího vývoje od podřízené ženy k uvědomění si vlastní hodnoty a k nezávislosti.

V příběhu objevíme pestrou paletu mezilidských vztahů. Čtenáře může přivést i k reflexím o své vlastní existenci.

#### 1.1 Obsah:

Kniha vypráví o životě hrdinky Luisy - dívky vyrůstající v buržoazní, intelektuální rodině, vystudované profesorky angličtiny.

První čtyři kapitoly jsou věnovány Luisině matce Hermíně. Poté už se ocitáme v dětství a dospívání samotné Luisy - období nešťastně poznamenané její matkou, jejíž nároky na dceru uváděly Luisu do stavu nicotnosti, pochyb o sobě samé, naprosté nevyrovnanosti, a prvního manželství odehrávajícího se v pozadí druhé světové války. Na samotném konci války, kdy Američané osvobozují Evropu, Jean-Marie, Luisin první manžel, umírá, nikoliv v boji, ale v sanatoriu na tuberkulózu. Luisa je velmi zarmoucená, přesto dokáže vnímat konec války a užívat si nabyté svobody. Jelikož obě se sestrou mluví výborně anglicky, mají možnost dělat průvodkyně po Paříži americkým vojákům. Raně poválečné období bylo historickým mezníkem pro celý svět a prvním životním zlomem hlavní hrdinky. Pracuje jako sekretářka v rozhlasu, potkává Wenera, amerického letce, který se stane jejím milencem. V roce 1946 se Luisa vdala podruhé, za Arnauda, redaktora pařížského rozhlasu, kde pracovala. Muže, jehož milovala dvacet let, který jí ale nikdy nedal „[...] to, v co si ostatně ani netroufala doufat.“<sup>31</sup> Během tohoto dlouhého manželství došlo u Luisy k posunu od podřízené, trpící manželky k samostatné, vyzrálé ženě, která vydala úspěšné romány ve spolupráci se svou přítelkyní ze studií Agnès a matkou. Po téměř čtvrtstoletí, kdy měla v hlavě, že by měla mít ráda, to co on, nesnášet to, co on, stýkat se s lidmi, se kterými se stýká on, nemít žádný názor na politiku, jelikož je žena, protože to říká on, se dokázala zcela

<sup>31</sup>Groultová, B.: *Utajená tvář lásky*. Praha, Knižní klub, k.s., 1996, str. 185

odpoutat od svého manžela, na němž byla závislá, a konečně si užívat života po svém. Se stále větší sebedůvěrou se nakonec rozhodla napsat vlastní román. Je si velice blízká se svými dcerami, se kterými vede i ty nejintimnější rozhovory. V závěru knihy se role Arnauda a Luisy zcela obrátí. Je to Arnaud, který je závislý na Luise, na ženě, jenž už nezná poddanosti v jakékoliv formě, žárlivost a méněcennost se rovněž staly pojmy, které v jejím slovníku už neexistují, úspěšné spisovatelce, která zná svou cenu.

## **1.2 Postavy:**

Ve všech postavách, které v knize vystupují, můžeme rozpoznat reálné osoby z autorčina života. Mnoho ze života Benoîte Groultové prožívá i hlavní hrdinka Luisa. Reflexe, vnitřní monology jsou zcela totožné.

Hermína a Adrien, Luisiny rodiče, jsou dokonalým obrazem Nicole a Andrého Groultových, rodičů Benoîte Groultové.

Lou, módní návrhářka, rodinná přítelkyně, postava, která se vyskytuje především na začátku románu v souvislosti s mileneckým vztahem s matkou Luisy, představuje Marie Laurencin, malířku a básničku, která žila s básníkem Guillaumem Apollinaiem, rodinnou přítelkyni rodiny Groultových a kmotru Benoîte.

Jean-Marie, první manžel, zemřel stejně jako manžel autorky Pierre Heuyera na konci druhé světové války na tuberkulózu.

Werner, americký letec, milenec Luisy, zde představuje amerického, židovského letce, s nímž Groultová udržovala milostný poměr celý život a jehož jméno dodnes tají.

Arnaud, druhý manžel, zde ztvárňuje George de Cauneseho, druhého manžela autorky, charismatického reportéra pařížského rozhlasu se slibnou kariérou.

Agnès, přítelkyně Luisy ze Sorbonny, se kterou napsala první román, vykazuje znaky Flory, autorčiny sestry, jenž stála rovněž po boku Groultové na počátku její dráhy spisovatelky.

## **1.3 Forma vyprávění, žánrové zařazení**

Benoîte Groultová v knize přechází z vyprávění v er-formě do vyprávění v ich-formě. Po určitém úseku se opět vrací do role pozorovatele, tím vytváří často dojem ztotožnění se s hlavní postavou. Pro čtenáře, kteří jsou zasvěceni do života autorky, zde stírá mnohokrát hranici mezi fikcí románu a svým životem.

Hlavní hrdinka často oslovuje sebe samu jako sestřičku. Radí sestřičce, jaká by měla a neměla být, svěřuje se jí, podporuje ji, nebo zhrzuje. Tím nám autorka naznačuje Luisinu rozdvojenou osobnost. Upozorňuje tím na rozpor mezi Luisiným chováním a vnitřním prožíváním.

První třetina knihy je psána formou epistorálního románu. Jedná se o milostnou korespondenci matky Hermíny s milenkou Lou během první světové války, kterou Luisa najde v matčině deníku, a korespondence Luisy s Jeanem-Marie, tou dobou nemocným manželem v sanatoriu, kam měla Luisa až do jeho smrti přístup zakázán. Tím vyprávění získává na autentičnosti, čtenář má pocit, že nahlíží do soukromí postav, což mu i umožňuje vytvořit si vlastní názor.

## **1.4 Vlastní rozbor knihy Utajená tvář lásky**

### **1.4.1 Postava Luisy – dětství a dospívání**

Hlavní hrdinka Luisa vykazuje všechny znaky dívky „jak se sluší a patří“ – poslušná, nekritická, stydlivá, uctívá své rodiče i učitele, má výborný prospěch. Je to dívka intelektuálně založená, milující Lamartina a Diderota, podobná svému otci, vědci s nedostatkem ctižádostivosti, který nikdy neměl dostatek kuráže, aby se své dcery zastal, opakem matky, umělkyně, které ctižádostivost a sebevědomí nechybí, matky, jenž nutí svou dceru přetvářet se k obrazu svému. Krásné ženy, která ráda občas vyvolala nějaký skandál, jenom, aby se o ní vědělo, toužící, aby se Luisa stala také umělkyní, krásnou, půvabnou a vtipnou společnicí. Aby se stala ženou, o které muži sní, ženou, která se co nejdříve dobře provdá, což jí zaručí společenský status, ženou, kterou se Luisa, modrá punčocha, nikdy stát nemohla, ani nechtěla.

*„Záviděla všedním děvčatům, jejichž nevýrazné, šedivé matky vypadaly jako matky a ne jako dámy ze stránek na křídě tištěného Harper's Bazaar.“<sup>32</sup>*

Luisa své matce ale nikdy neodporovala, pasivně se snažila plnit svou roli mladé koketní slečny, pro kterou byl hlavním úkolem líbit se. Uvnitř ale velmi trpěla. Psala si deník, pomocí něhož si alespoň částečně mohla ulevit od svých muk, v němž si troufla matku oslovit.

*„Copak Ty nechápeš, maminko, že jsem žila celý život v Tvém stínu, že se všechny moje sklony mohly rozvíjet jen s Tvým svolením a mé záliby se směly*

---

<sup>32</sup>Utajená tvář lásky., str. 56



*projevovat, jen když jsi je schvalovala? Obdivuji se Ti tak, že už nevím, jak na tom jsem, a že se neodvažuji sama sobě věřit.* <sup>33</sup>

Měla fobie z toho doprovázet matku na večírky, oblékat se žensky, tedy vyzývavě, působit svůdně.

*„Učit se latině a řečtině je sice moc pěkné, ale zhola zbytečné, ne-li pro život mladé dívky škodlivé. Mnohem důležitější je umět tančit.* <sup>34</sup>

*„Nikdy se muži neukazuj nenamalovaná.* <sup>35</sup>

*„[...]nerod' před manželem, [...]ať za tebou přijde, až budeš učesaná a budeš mu moci ukázat usměvavou tvář.* <sup>36</sup>

Luisa nechápala, proč by se měla řídit těmito radami. Přišlo jí nespravedlivé vzdávat se své přirozenosti ve prospěch mužů, kteří mohou být, jací jsou a nemusí nic skrývat. Z představy, že by měla být závislá na tom, zda je schopná okouzlit nějakého muže, se jí dělalo špatně. Neměla se za to ale ráda, myslela si, že není normální, když neodpovídá parametrům ženy typu své matky. Cítila z ní velikou převahu, silnou osobnost, kterou ona sama v té době ještě nebyla. Nedokázala zatím vzdorovat ani jí, ani ostatním lidem, co měli v životě úspěch, silným jedincům. Do stavu největšího smutku a úzkosti ji přivádělo to, že matka si své názory nenechávala pro sebe. Tato expresivní žena mluvila velice ráda o své dceři i před svými přáteli a známými. Nenechala si ujít žádnou příležitost před nimi Luisu zesměšňovat.

*„Naše dcera [...] snaží se o jediné: aby byla nenápadná. Miluje pouze druhé role...<sup>37</sup>*

*„Ano, zklamala nás. Měla fantazii a jako dítě měla smysl pro poezii. Studia jako by ji toho všeho zbavila. Vzdělání, jaké dnes dostávají mladí, ubíjí tvořivost a dusí kritičnost. Luisu vysušilo“<sup>38</sup>*

Hermína si myslela, že tímto veřejným ponižováním svou dceru vyprovokuje, že se vzchopí a pochopí svou životní roli. Účinek to mělo zcela opačný. Luisa se před matčíným stínem uzavírala čím dál tím více do sebe. Uvolněná se cítila jen se svými knihami. Takto byla schopna sama v klidu přemýšlet a polemizovat s filozofy a spisovateli-mrtví jí ohrozit nemohli. Rozmlouvala s Aristotelem, Molièrem nebo Rousseauem, bránila před nimi George Sandovou, paní Staël, Colette. Často ji napadalo

---

<sup>33</sup>Utajená tvář lásky., str. 99

<sup>34</sup>Utajená tvář lásky., str. 58

<sup>35</sup>Utajená tvář lásky., str. 62

<sup>36</sup>Utajená tvář lásky., str. 63

<sup>37</sup>Utajená tvář lásky., str. 113

<sup>38</sup>Utajená tvář lásky., str. 114

uchýlit se do kláštera, zmizet všem z očí. Únikem pro ni byly výlety do přírody s otcem, kde nemusela být perfektně upravená a hrát roli někoho, kým nebyla, kde se mohla soustředit jen na intelektuální debaty, která vedla se svým otcem. Nenáviděla návraty domů, kde se musela opět stát dobře vypadající, leč bezduchou bytostí. Otec bohužel výchovu své dcery zcela ponechal v rukou své ženy dle názoru, že muž je stvořen pro vědu, žena pro rodinu a výchovu. Dcera mu to ale nezazlívala. Byla si vědoma jeho dobroty, kterou ale nemohl v případě Luisy úplně uplatnit pod vlivem matčiny nadvlády. Brala ho jako tajného spiklence.

*„Jako dva malí uličníci jsme měli slastný pocit záškoláků, když jsme o lyžařských víkendech odjížděli na túru v botách z tulení kůže a s baťohem na zádech.“<sup>39</sup>*

#### **1.4.2 Léta na univerzitě**

Částečným vysvobozením pak pro ni byla studia na Sorbonně, kde se přátelila s již zmiňovanou Agnès, dcerou profesora řečtiny, nehezkou, tlustou, také stydlivou dívkou, jež vyrůstala bez matky a měla od dětství na starosti celou domácnost. Spolu si dívky bezstarostně užívaly roků na univerzitě, vydávaly se na dobrodružné výlety, vedly spolu dlouhé večerní dialogy o řeckých filosofech, vše, co dobře vychovaným dívkám nepříslušelo. V té době se cítila šťastná, pro jednu se sama sobě líbila.

Přestože se Luisa mužům spíše stranila (knihy a přítelkyně Agnès jí stačily), trpěla mnoha komplexy ze svého vzhledu, o své vnitřní stránce, svém intelektuálním nitru měla mínění dosti vysoké.

*„Hugo ji nemůže stavět do stejné roviny jako všechny ty idiotky, jimiž se obezřetně obklopuje.“<sup>40</sup>*

Nemá potřebu se mužům líbit fyzicky, spíše chce dokázat, že inteligence se neměří podle pohlaví, že si může muže získat díky svému intelektu. Poprvé má možnost si vše prověřit na jednom z výletů se spolužáky z univerzity. Vybere si k tomu Huga, studenta medicíny, kterému ještě v Paříži půjčí knihu *In vino veritas* od Sorena Kirkegaard.<sup>41</sup> Luisa tuto knihu vybrala úmyslně, aby vyvolala diskusi na téma postavení ženy a muže. Kirkegaard ve své knize vyjadřuje stanovisko jasně protiženské.

---

<sup>39</sup>Utajená tvář lásky., str. 60

<sup>40</sup>Utajená tvář lásky., str. 76

<sup>41</sup>Dánský filosof, teolog a psycholog (05.05.1813 - 11.11.1855).

*„Jaké neštěstí býti ženou! Nicméně to pravé neštěstí pro ženu spočívá ve skutečnosti v tom, že své neštěstí nechápe.“<sup>42</sup>*

Zajímala ji Hugův názor a také mu chtěla dokázat, že je schopna vést rozhovor na vysoké intelektuální úrovni, kterou považovala za nástroj svůdnosti. Hugo se ukáže jako typický misogyn a své názory opírá o Kirkegaarda i o další osobnosti jako Musseta, Balzaca či Huga. Věří, že muži by dosáhli své skutečné velikosti, kdyby se zřekli žen. Luisa mu oponuje:

*„Tolik inteligentních lidí věřilo, že černoši nemají duši nebo že země je plochá...“*

Hugo:

*„Ovšem, ale pak změnili názor! Změnili názor na všechno kromě žen!“<sup>43</sup>*

Pokračuje v tomto duchu, snaží se Luise dokázat, že ženy se mužům svým intelektem vyrovnat nemohou, že to je přirozené, že by se měly raději soustředit na to, aby byly hezké a poslušné, tak budou nejšťastnější. Navíc je přesvědčen, že pokud žena nějaký intelekt má, škodí jí to na kráse. Tento názor nezastával v knize jen Hugo, ale obecně muži i ženy v Luisině okolí.

### **1.4.3 Jean-Marie, první manželství**

Výjimkou byl Luisin první manžel, Jean-Marie, dvaceti dvouletý student čtvrtého ročníku medicíny. (Luise bylo tehdy dvacet šest let). Jean-Marie byl malého vzrůstu, hubený, hodný a citlivý chlapec, který ve volných chvílích psal poezii. Žil jen s otcem a třemi bratry v domácnosti, kde vládl bohémský nepořádek oproti promyšlenému uspořádání bytu Hermíny. I to na něm Luisu okouzlo. Když se byla u něj, cítila se tak vzdálená matce a to ji uklidňovalo.

*„Naše Sněhurka jde uklízet k pěti trpaslíkům.“<sup>44</sup>*

Takto ironicky se Hermína s dcerou loučila, když Luisa odcházela za svým přítelem. Tím více byla přesvědčená, že Jean-Marie je ten pravý, je to někdo, koho její matka nemá ráda, kdo jí přijde příliš slabošský, stejně jako Luisa. Jean-Marie krátce po seznámení onemocní tuberkulosou a je nucen odejít se léčit do sanatoria, kam za ním Luisa nesmí. Výjimkou je její přítomnost v sanatoriu kvůli sňatku. Osm měsíců, než Jean-Marie nemoci podlehl, Luisa trávila svůj život psáním dopisů své lásce, někomu,

---

<sup>42</sup>Citát z knihy *In vino veritas* použitý Hugem. *Utajená tvář lásky.*, str.78

<sup>43</sup>*Utajená tvář lásky.*, str. 78

<sup>44</sup>*Utajená tvář lásky.*, str.87

kdo ji má doopravdy rád, komu se může svěřit s každodenními starostmi, se svými názory na tu či onu knihu, aniž by ji odsuzoval nebo se jí vysmíval a nazýval ji modrou punčochou. Součástí jejich vzájemné korespondence byly i jejich vlastní básně. Jean-Marie se životem loučí básní:

*„Umírám život je krásný  
Pták hyne hnízdo je připravené  
Z větvičky přestože nalomené  
Vypadlé semínko dá vyrůst dubům  
Umírám život je krásný“<sup>45</sup>*

#### 1.4.4 „Americké zkušenosti“

*„Pochopitelně, že ve mně vedle strašlivě dospělé a rozumné osoby existuje nenapravitelný, nezdolný romantik, který čas od času získá vrch a zatáhne mě na cesty vpravdě neskutečné.“<sup>46</sup>*

Po válce se Luisa jako vystudovaná profesorka angličtiny a sekretářka pařížského rozhlasu zapsala jako dobrovolná tlumočnice ve Francouzském organizačním středisku pro spojenecké vojáky. Důvod k tomu měla jediný - dívky, které pracovaly pro středisko, měly neomezený přístup k potravinám, které za války nebylo možno sehnat.

*„Hostesky viděly Američany očima prázdného břicha. [...]takže každá tlumočnice začala slinit jako Pavlovi psi, jen zahlédla uniformu.“<sup>47</sup>*

Díky tomu, že dělala průvodkyni Američanům, se dostala také do luxusních pařížských restaurací a klubů a „zakusila“ konečně příchut' svobody. Mnoho dívek vidělo v Američanech šanci, jak se rychle a dobře vdát a žít bezstarostný život za oceánem, na místě nepoznamenaném válkou. Rok 1945 znamenal pro Luisu nejen osvobození od válečných hrůz, ale také absolutní osobní svobodu. Poprvé v životě mohla vést život svobodné, mladé dívky, vyjmuté z pout matčiny nadvlády, pout manželských a spletitých pout vlastních komplexů. Tančila a bavila se. Na Jeana-Marie zapomínala v náručích vícero mužů. Najednou jakoby zapomněla na společenské předsudky, na „pravidla chování“ mladé dívky. Věděla, že američtí vojáci, osvoboditelé, veselí, naivní, mladí chlapi, pobudou v Paříži pár týdnů a potom opět

---

<sup>45</sup>Utajená tvář lásky., str.166

<sup>46</sup>Utajená tvář lásky., str.170

<sup>47</sup>Utajená tvář lásky., str.174

zmizí do svých domovů, a tak si jejich přítomnost chtěla užít naplno. Nepocítovala k nim žádnou zodpovědnost, nemusela se před nimi přetvařovat, aby si o ní neudělali špatné mínění, nemusela jim dokazovat, že je jim hodna, jak fyzicky, tak svou inteligencí, bylo jí jedno, jestli už někdy drželi v ruce knihu.

*„Ale dostat aspoň jednou v životě chuť na něco, čím pohrdáme, je rafinovaná slast!“<sup>48</sup>*

Američané přijeli osvobodit nejen Evropu, přijeli osvobodit také Luisu.

V jednom luxusním hotelu se setkává s Wernerem, americkým letcem, mužem, který se „zapomněl stát mužem - vládcem“<sup>49</sup>. Byl z jiného světa, úplného opaku toho Luisina. Nezajímal se o literaturu, neměl patřičné vzdělání, jeho vášeň byla zasvěcena létání, o ničem jiném nemluvil, velmi tím Luisu nudil, ona jeho zase nudila vyprávěním o Sartrovi či Platónovi. Proč se tedy tento muž už navždy zapsal do jejího života? S ním už nebyla Hermínina Zizu<sup>50</sup>. Neznal tu nesmělou, nevýraznou dívku, její rodinu, přátele, minulost. Nemusela se mu snažit vyhovět nebo něco předstírat, mohla si dovolit vysmívat se mu za mezery ve vzdělání, smát se nahlas jeho jednoduchým vtipům, budit ho několikrát za noc kvůli milování. Poprvé se v ní probudila touha svádět muže, užívat si jeho pozornosti, zkrátka touha být ženou. Poprvé v životě ji napadlo, že fyzické milování není jenom dávat, sloužit,

*„[...] v momentě, kdy začala toužit, aby pokračoval, přešel k tomu hlavnímu, své rozkoši.“<sup>51</sup>*

ale také přijímat. Došlo jí, že její tělo není stvořeno jenom pro zaujetí poslušné „pozice žáby“<sup>52</sup>, které od ní bylo do té doby vyžadováno francouzskými muži. On ji bezmezně obdivoval, vášnivě miloval, dával jí najevo, že je pro něj středem světa. Lou, Luisina kmotřenka, ho nazývala Velkým psem<sup>53</sup>. Přes rozkoš, kterou jí dával, v ní ale hloubaly pochybnosti o společné budoucnosti. Uvědomovala si, jak jsou rozdílní, že si nikdy nebudou rozumět jinak, než po fyzické stránce. Nechtělo se jí ani odejít do Ameriky, příliš milovala Francii, její kulturu, na niž byla hrdá. Nechtěla se stát pouhým doplňkem, suvenýrem dovezeným z Francie, u něhož by nikdo nezkoumal vnitřní hodnoty ukryté pod „pozlátkem“ tělesné stránky. Neuměla si ani představit, že by se

---

<sup>48</sup>Utajená tvář lásky., str.179

<sup>49</sup>Utajená tvář lásky., str.180

<sup>50</sup>Takto Luisu oslovovala její matka

<sup>51</sup>Luisina první milostná zkušenost. Utajená tvář lásky., str.81

<sup>52</sup>Utajená tvář lásky., str.83

<sup>53</sup>Pes zde symbolizoval bezmeznou dobrotu a věrnost svému pánovi

*„nechala naložit na loď s ostatními válečnými manželkami s potvrzením o vdavkách jako husí játra nebo pařížské módní zboží.“<sup>54</sup>*

Nezamlouvalo se jí, že by strávila život s někým, kdo ji „ovládá“ pomocí smyslů, s někým, kdo jí jinak po intelektuální stránce nic neříká. Tak se po několikaměsíčním, intenzivním románu s Wernerem rozchází, ten se vrací nešťasten a zklamán do své vlasti a Luisa tuší, *„že už nikdy v ní muž tak krásný a šeptající tak něžná a hloupá slůvka nevyvolá takový pocit závratí, takovou slabost v kolenou a takovou jistotu v srdci“<sup>55</sup>*

Tím končí krátká etapa Luisy-bezstarostné, rozesmáté dívky lehčích mravů, užívající si radosti života, dívka, která bude povinna se zase uložit k dlouhodobému spánku do schránky dívky „jak se sluší a patří“.

#### **1.4.5 Paní Castejová**

V dubnu 1946 se dvaceti sedmiletá Luisa po krátké známosti provdala podruhé za redaktora pařížského rozhlasu, Arnauda Casteje, velice úspěšného, inteligentního, pohledného muže. Neudělala to proto, že by se chtěla opravdu vdávat, stačilo by jí jen najít někoho, s kým by byla šťastná, ale tento názor nebyl rozhodně přijatelný tehdejší společností a Luisa se nechtěla stát v očích svého okolí osamělou, podivnou ženou, chudinkou. Tak se opět po svém „americkém dobrodružství“ vrací do role poslušné dívky. Arnaud, zdá se, se také nežení z velké lásky, spíše z pohodlnosti. Svatba mu zaručí pohodlnější život, domácí komfort. Luisa přesto doufá, že se svým manželem, kterého si sama vybrala, kterého se jí samotné podařilo získat (na což byla velmi hrdá - Huga, osobnost, nezískala, Jean-Marie nebyl silnou, sebevědomou osobností, Werner vznikl jen z její živočišné touhy, s inteligencí pramálo spojené), prožije šťastný život. Ten jí ale už v den svatby dá najevo, co si o manželském svazku myslí.

*„Krot' své vášně, [...] člověk by řekl, že se vdáváš poprvé, [...] nemám rád, když mě někdo osahává.“<sup>56</sup>*

Takto Arnaud zesměšňoval novomanželku před svými kamarády, byly to reakce na Luisiny pokusy přiblížit se mu. Šlo mu o to, ukázat svým kamarádům, že u něj zůstávají na prvním místě, že se svatbou nic nezmění, že si dál hodlá užívat

---

<sup>54</sup>Utajená tvář lásky., str.182

<sup>55</sup>Utajená tvář lásky., str.184

<sup>56</sup>Utajená tvář lásky., str.188, 189 Přesně tyto výrazy použil na svatbě Groultové její druhý manžel, Georges de Caunes.

mládeneckého života. Bylo pro něj otázkou cti, aby se vyvaroval něčeho, jako manželského spojení.

V prvních dnech se tato skutečnost potvrdila. Luisa teprve teď poznává pravou tvář tohoto muže. Svůj humor, kterým je tak proslulý, si rozhodně nebere domů, nemá rád kritiku od své ženy, nepřipouští diskuse se svou ženou, nemá rád, když se ho jeho žena začne dotýkat ze své iniciativy. Luisa, magister filosofie, profesorka latiny, řečtiny, ač vědoma si svého „přehmatu“, se rozhodla se přizpůsobit modelu ženy, jaký od ní manžel vyžadoval. Přestane si „hrát“ na intelektuálku, vzdá se svého já a bude poslušně podporovat manžela. Viděla v tom naději, jak si konečně vybudovat skutečný vztah.

*„Ona ho bude milovat doopravdy a naučí tomu i jeho. Trošku přitom poplakává a neví, zda je to dojetím nad tou závratnou neznámou, jíž je muž navždycky jí přisouzený, anebo steskem po Jeanu-Marie, vypovězenému do jídelny<sup>57</sup>, s bledým oduševnělým obličejem a s city stále na krajíčku.“<sup>58</sup>*

S takovýmto odvážným předsevzetím do budoucnosti vstupuje hlavní hrdinka do svého druhého manželství.

Arnaudovo chování bere za normální, takový je život. Zkousne neuskutečněnou svatební cestu, protože si přece Arnaud nebude brát kvůli ní dovolenou, i to, když otěhotní a s manželem vybírají jméno pro budoucího potomka, tak dá Arnaud najevo, že jeho se tato záležitost týká jen, pokud porodí chlapce, v případě dívky je mu to úplně jedno.

*„Vskutku, co záleží na holce? Manželky jsou jen jímky, v nichž Arnaudi a Gustavové vyrábějí další Casteji“<sup>59</sup>*

Když manžel flirtuje po telefonu v posteli s neznámými ženami s těhotnou Luisou po boku, tak ji to bolí, ale ani ji nenapadne mu něco vyčítat, naopak se mu v duchu omlouvá za svou žárlivost. Někdy má večer chuť s manželem obyčejně probrat den. Na otázku „Co je nového?“ se ale buď nedočká odpovědi nebo ji manžel odbyde klasickým „Nic, co by tě mohlo zajímat.“ O politice, literatuře, o všem, co Luisu zajímá, ale nepřísluší jí, se dokáže bavit jen, když přijdou na návštěvu jeho přátelé, jen díky nim má Luisa šanci dozvědět se něco o názorech svého vlastního muže. Snaží se chápat, vysvětlí si jeho nálady, přehlížení, žádný respekt k ní. Vždy si pro jeho chování

---

<sup>57</sup>Obraz Jeana-Marie Luisa na prosbu Arnauda přesunula z ložnice do jídelny.

<sup>58</sup>Utajená tvář lásky., str.192

<sup>59</sup>Utajená tvář lásky., str.194

najde nějakou omluvu. Příčinu vidí v množství práce, kterou manžel má, či v rodině, z které pocházel. Otce popisoval s hrdostí jako „*chlapa vpravdě chlapáckého, velikého lovce, zdatného pijáka, skvělého vypravěče, hráče pokeru a sukničkáře.*“<sup>60</sup>

Matka, světice, podle něj žila jen pro své děti. Proto mu Luisa nemohla nic vyčítat, myslela si, že je zkrátka předurčen k jistému vzorci chování, stejně jako ona byla poznamenána svým dětstvím.

Jsou okamžiky, kdy pláče, kdy si přizná, že ji manžel trápí, kdy má potřebu diskutovat, ale on bere její rozdílný názor jako útok, kdy touží, aby se jí věnoval, rozmazloval ji. Tyto myšlenky ale rychle zavrhne. Nechce podlehnout svému sentimentu, musí být silná a vydrzet. Přes měsíce osamělého těhotenství, přes jistotu, že z jejich dvojice je ona, co miluje více, věří, stále věří.

„*Ženské jsou bohužel příliš sentimentální a skutečné muže špatně snášejí, v tom je celý problém. A přece by nikdo soudný nechtěl, aby se předělali mužští, ti mají své povolání, musí zastávat určité postavení ve společnosti, mají kamarády, o víkendech hony, ragby a svou chlapskou náturu, tak co po nich ještě chce, ježíšmarjá?*“<sup>61</sup>

Takto vidí problematiku muž-žena Arnaud, a jeho choť, jeho „micinka“ samozřejmě souhlasí.

Když Luisa, ta „*bachratá, čekající kráva*“<sup>62</sup> porodila holčičku, první, co pocítila, byl strach, co jí na to manžel řekne. Hned po té ji proběhla hlavou myšlenka, že u toho musí alespoň dobře vypadat. Tímto dospěla do stádia, kterému se ve svém mládí bránila, jak bylo poukázáno v podkapitole Postava Luisy - dětství a dospívání.

V dalších čtyřech letech porodila ještě jednu, opět dceru, „*Je neschopná, neumí chlapa. Zas jedna rána do vzduchu!*“<sup>63</sup> a prodělala pět chtěných potratů, z nichž si některé provedla sama pomocí pletacího drátu a rybářského prutu. Cítila se vinna za to, že je schopná tak často otěhotnět, litovala Arnauda, jak má neschopnou ženu, vůbec ji nenapadlo, že k tomu jsou zapotřebí dva, muže se přeci nehodí z čehokoliv obviňovat.

„*Stačil jeden pohyb a devět měsíců těhotenství a roky péče o dítě byly z jejího života škrtnuty. Z Luisy spadlo nesmírné břemeno. Chyba byla smazána, její chyba, že*

---

<sup>60</sup>Utajená tvář lásky., str.194

<sup>61</sup>Utajená tvář lásky., str.195

<sup>62</sup>Takto se Luisa vidí během těhotenství. Utajená tvář lásky., str.205

<sup>63</sup>Tak si Luisa představuje Arnaudovu reakci, až se dozví o druhé dceři. Utajená tvář lásky.,



*má břicho, které ji neposlouchá, břicho, které je pastičkou na manžely a ohrožuje lásku.*“<sup>64</sup>

Luisa už nebyla jen tou Hermíninou poslušnou dcerou, která byla schopna alespoň vnitřního nesouhlasu. Připojila se ke všem těm ženám, těm „idiotkám“, které dříve odsuzovala, od kterých se chtěla lišit a dokázat mužům, že existují i ženy inteligentní, které mají právo a jsou schopny svého názoru, jak jsme ukázali v podkapitole Postava Luisy-dětství a dospívání.

*„Získává možná ten, kdo miluje, i když se dal nachytat. Možná, že všechen ten obětovaný čas, všechna ta energie, zmarněná v drobných denních povinnostech, nebyla ztracená: tenkrát, totiž v poválečné době, byl život těžký, a ona se především snažila, aby Arnaud mohl vést život, jaký měl rád. Ona měla ráda jeho. Každému co jeho jest.*“<sup>65</sup>

Dvaceti devítiletá Luisa si po druhém porodu, při němž otec opět neasistoval, protože byl na cestách, tentokrát v Grónsku, začala zase psát deník, kterému svěřuje svá trápení s manželem. Zápisky posílá přítelkyni Agnès, s kterou vždycky snily, že jednoho dne spolu napíší knihu, s Agnès, jenž dala život už pátému dítěti. Ta ji nazývá „svou drahou duší“. Luisu napadá, že by mohly vydat své zápisky z dob vysokoškolských studií a svá důvěrná sdělení manželek a matek ze současnosti. Arnaud je pořád na cestách.

*„Ne, na Štědrý den doma nebude, dělá reportáž z půlnoční v Římě...nebo o výrobě figurek Betlému v Provinci...je v Tuickhentamu, je v Lille, v Bordeaux...“*<sup>66</sup>

Luisa tyto věty opakuje svým přátelům a začíná je nenávidět. Jejího muže nikdy nenapadne, aby ji vzal na nějakou reportáž s sebou. Začíná jí docházet, že Arnaud má rád svou volnost, že ho ničím nepřinutí, aby upřednostnil rodinný život před prací, cestováním. Prázdniny s ní také netrávil, ty si šetřil na nemoc.

*„Tys člověk domácí...jako všechny ženské, [...] je to fyziologické, ať chceš či nechceš.“*<sup>67</sup>

Přeci nakonec tráví příští prázdniny na lodi v Řecku, ale ne sami, jak by si Luisa přála, nýbrž s dalšími dvěma páry-přáteli Arnauda. Jeden je doprovázen svou ženou, druhý svou milenkou. Pro Luisu je to první cesta do ciziny se svým manželem a bez dětí. Byla ovšem varována předem.

*„Na dovolené své modropunčochářství vynech, prosím tě proboha.“*<sup>68</sup>

---

<sup>64</sup>Utajená tvář lásky., str.214

<sup>65</sup>Utajená tvář lásky., str.200

<sup>66</sup>Utajená tvář lásky., str.242

<sup>67</sup>Utajená tvář lásky., str.218

Přesto se Luisa na dovolenou těší. Netuší, že ji po této cestě zbude v srdci jen nahořklá pachut'. Její manžel je po cestě velmi veselý, okouzlující, vtipný společník. Nemá nic společného s tím nevrlym mužem, kterého má doma. Je to ten muž před svatbou, bohužel to však není díky její zásluze. Jeho dobrá nálada se dá přičíst dvěma ženám na palubě, před nimiž má šanci se předvést a být obdivován.

*„Mít manžela, jako je ten váš, to by byl sen. Vždycky má pohotově nějaký vtip, závidím vám ho.“<sup>69</sup>*

Luisa na ženy na palubě není naštvaná, to z manžela je rozčarovaná, opět zklamaná z jeho náhlé živosti, kterou ona sama v něm probudit neumí.

*„Copak se stala jedinou osobou na světě, která mu nestojí za to, aby se snažil?“<sup>70</sup>*

Jí Arnaud před přáteli jen kritizuje, ponižuje, často i rozpláče. Jednou večer spolu všichni (všichni muži) diskutují o dějinách Řecka. Arnaud se vyjadřuje o Orientu, jak obohatil Řecko o mnoho idejí. Luisa to nemůže poslouchat, jelikož si myslí, že Orient právě v oblasti lidských hodnot Řecko zničil, tak se nečekaně odvážně do rozhovoru vloží. Snad je to tím, že je na prázdninách, daleko od domova, na volném moři, které v ní evokuje nespoutanost. Na to se jí dostane odpovědi od manžela:

*„Je proti všemu, čemu nerozumí: proti ragby, proti detektivkám, proti slovníkům hříčkám, proti Tisíci a jedné noci... Luisa, to je Saint-Just!“<sup>71</sup>*

V Luise se na prázdninovém pobytu začíná rodit nový cit: odpor.

#### **1.4.6 První vstup do světa literatury**

Během svého třetího těhotenství se naplno začne věnovat knize, na niž se s Agnès už nějaký čas chystaly. Arnaud v jejím psaní vidí, že se žena alespoň dobře zabaví, nesmí při tom ovšem zapomínat na své povinnosti v domácnosti. Hermína je ráda, že chce Luisa psát, ovšem z třetího dítěte na cestě nadšená není.

*„[...]Ja tvoje takzvané štěstí mě často rmoutí. Vyrábíš si ho sama holčičko, stejně jako to dítě, co v sobě nosíš. A požívá to v tobě všechny tvé síly. Ne, že by se mi Arnaud nelíbil...sám o sobě a jinde! Nezamlouvá se mi vedle tebe. Neutralizuje tě, dělá s tebe nulu.“<sup>72</sup>*

---

<sup>68</sup>Utajená tvář lásky., str.244

<sup>69</sup>Utajená tvář lásky., str.245

<sup>70</sup>Utajená tvář lásky., str.245

<sup>71</sup>Utajená tvář lásky., str.249

<sup>72</sup>Utajená tvář lásky., str.259

*„Myslím si, že ženská musí být tvrdá, musí se bránit, aby ji nezničili. A zbytek své síly využít k tomu, aby existovala. A tys ke všemu hodný člověk, což se s mužskými nevyplácí, aspoň ne s mužskými jako Arnaud. Já být v tvém věku, dovedla bych mu dokonale poplést hlavu. Dědala bych pravý opak toho, co děláš ty, holčičko moje.“<sup>73</sup>*

Luisa poprvé necítí vůči matce žádný vnitřní odpor. Necítí se však ani ještě připravená udělat radikální krok, ani netuší, jak by měla ta změna vypadat. A plést někomu hlavu, to nemá dcera Hermíny v povaze.

Po porodu, opět potomka ženského pohlaví, na zklamání rychle zapomíná s vydáním knihy *Má drahá duše*. Úspěch je okamžitý. Kniha se dobře prodává, obě autorky jsou zvány do rozhlasu, dělají rozhovory pro ženské časopisy. U ženských časopisů to ovšem končí. Ostatní periodika se o nich zmiňují maximálně na stránce pro ženy. Obecně se kritika nezabývá uměleckou úrovní. Jde o „čtivo pro ženy“.

*„Neměl jsem čas tu vaši knihu číst, stručně, oč tam jde?“*

*„Je to slušný román z řad ženského čtiva.“*

*„Dnes nám představím roztomilé dílko dvou dam...“<sup>74</sup>*

Takovýmto způsobem nimi začínají vysílání a rozhovory novináři mužského pohlaví. Dávají tím jasně najevo, že jejich dílo, jako dílo žen, nemá ve skutečnosti nic společného se „skutečnou literaturou“.

Arnaud na úspěch reaguje tím, že čtenáři jsou primitivní a že průzkumy jsou podplaceny nakladatelstvím. Agnès má povoleno jezdit na autogramiády jen do měst v blízkém okolí, nesmí zanedbávat domácnost a manžela.

*„Byla bys hloupá, kdyby ses kvůli tomu honila. To není řemeslo pro tebe. Máš dost co dělat tady.“<sup>75</sup>*

#### **1.4.7 Bolestí k uzdravení**

Okolo čtyřicátého roku života přichází podle slov hlavní hrdinky nejhorší období jejího života. Dovídá se o vztahu Arnauda s Vivianou, manželkou Féliciena, blízkého přítele obou manželů, výjimečného muže, který ženským pohlavím nepohrdá. Arnaud si přeje žít s oběma ženami dohromady, nevidí v soužití žádný problém.

*„Mezi námi se přece nic nezmění. Jedna láska té druhé neubírá.“<sup>76</sup>*

---

<sup>73</sup>Utajená tvář lásky., str.260

<sup>74</sup>Utajená tvář lásky., str.264

<sup>75</sup>Utajená tvář lásky., str.266

<sup>76</sup>Utajená tvář lásky., str.275

Luisa se nejdříve snaží brát vše s nadhledem, chce manžela šťastného, žije v domněnání, že jde jen o chvilkové pobláznění. Svým nočním můram ale uniknout nedokáže. Její nová kniha, na niž pracuje s matkou a která má být poctou Virginii Woolfové, ji naštěstí nedovolí moc přemýšlet na tím, co se děje u nich doma. Svazek ve třech trvá téměř čtyři roky. Místo rezignace, kterou u sebe Luisa předpokládá, ale dochází v postupné vnitřní vzpouře. Vyčerpala všechny své zásoby pochopení. Nemůže se o manžela dále dělit. Mlčení už jí přijde nesnesitelné. Arnaud chodí s Vivianou do restaurací, jezdí s ní na dovolené, Luisa pro něj vyplňuje ten zbytek - všední život. Cítí se ponížena. Po návratu z jednoho z výletů mu sdělí:

*„Už nemohu. Jestli jen trošku váháš, rozhodni se prosím tě pro Vivianu. Když odejdeš, jsem si jistá, že se z tebe vyléčím. Ale vídat tě každý den mě ničí. Toť vše.“<sup>77</sup>*

Je pevně rozhodnutá. Arnauda to vyvede z míry, dochází mu, že bez Luisy nebude ani Viviana a o své zázemí přijít nechce. Sám si do té doby neuvědomoval, jak manželku ničí. Je zmaten. Viníka situace ale v sobě nevidí.

*„Vždyť ses tvářila tak statečně.“<sup>78</sup>*

*„Zlobím se na vás. Na obě. Doufal jsem, že nakonec všechno pochopíte a budete obě šťastné.“<sup>79</sup>*

Vše nakonec rozřeší samotná Viviana, kterou též mučí se o Arnauda stále dělit. Posílá Luisě omluvný dopis s tím, že se jejího muže vzdává.

Luisy odpověď:

*„Nejsem už ta, co jsem bývala. Máš pocit, že jsem tuhle hru vyhrála. Jestli je Arnaud nějaká výhra, tak ano. Ale ztratila jsem schopnost nadšení a důvěřivost. Už nikdy nebudu tolik milovat, a to je možná dobře, a myslím, že už také nebudu nikdy trpět.“<sup>80</sup>*

Arnaud Luisinu proměnu poměrně špatně snáší, proto s vděkem přijme nabídku točit reportáž v New Yorku.

Luisa konečně dýchá, cítí se připravená napsat vlastní knihu, už ví, že její povolání není manželka, ale spisovatelka. Svou svobodu si vychutnává ještě více díky tomu, že je manžel daleko. Poprvé v životě se raduje z jeho nepřítomnosti. Pod vlivem dcer se vrací do svých mladých let, mluví s nimi otevřeně. Nic pro ní není tabu.

---

<sup>77</sup>Utajená tvář lásky., str.284

<sup>78</sup>Utajená tvář lásky., str.285

<sup>79</sup>Utajená tvář lásky., str.299

<sup>80</sup>Utajená tvář lásky., str.292

*„Pohrdají chlapci děvčaty, které dostanou do postele? Už jsi někdy spala s obřezaným, maminko?“*

*„Spala. S tím mým Američanem, víš, s tím pilotem, s tím Wernerem, co mi často píše.“<sup>81</sup>*

Ve výchově je svobodomyšlná. Nechce, aby dcery byly vychovávány jako ona a pak se musely dát „vydržovat nějakým mužem“.

Luisa začne vzpomínat na své „americké zkušenosti“ a zasteskne se jí, že už si pár let odpírá potěšení z rozkoše, kterou jí kdysi Werner dával. Rozhodne se, že si „pořídí“ milence. Je klidnější, jakoby celá ta léta trápení vyčerpala její pochybnosti o sobě samé.

*„A protože se na ně začala dívat, muži ji uviděli. Je v pětadvaceti ošklivější než v pětadvaceti? Ani ne.“<sup>82</sup>*

Schází se s pediatrem Brunem. Po sexuální stránce ji velmi vyhovuje, nekontroluje se, dává průchod všemu, co se v něm zrovna odehrává. Druhý den ráno je to opět zodpovědný pán, který o určitých věcech nemluví.

*„Ale Bruno je pravděpodobně pyšný na to, že svůj sexuální život dokáže oddělit od toho druhého. Je to jev dost běžný, ukazující na jistou formu mizogynství. Soudí, že s dámami není člověk dost opatrný.“<sup>83</sup>*

Luise je to ale jedno, že narazila na dalšího muže, jež odděluje pojmy „žena“ a „člověk“. On jí také pouze slouží k naplnění z jedné rozkoší života.

Luisa Castejová jakoby se najednou stala jen pozorovatelkou všeho kolem. Vidí rezignaci Agnès, jejíž muž nepokrytě spí se svou sekretářkou, protože další těhotenství by už podle lékařů mohlo jeho ženu zabít. Vidí Marii-Thé, jejíž Richard rád vypráví o tom „jak už dlouho souloží jen s holkama do dvaceti.“<sup>84</sup> Vidí ženy Jeroma, Jeana-Michela, které se rády baví o tom, jaké peklo s manžely mají, ale potom některý z nich jen kývne a ony už běží pro cigarety či cokoliv jiného. Vidí manželku Cherubína, kamaráda z mládí, jehož žena slouží manželovi „bez mrknutí oka“. Vidí, jak dokonale naprogramovanou ženou byla ona sama.

Začíná se tedy vracet ke svým původním zálibám, scházet se s dávnými přáteli, na něž neměla kvůli manželským povinnostem čas. Píše. A Arnaud po návratu z New

---

<sup>81</sup>Utajená tvář lásky., str.310

<sup>82</sup>Utajená tvář lásky., str.314

<sup>83</sup>Utajená tvář lásky., str.318

<sup>84</sup>Utajená tvář lásky., str.288

Yorku už nenajde doma Luisu Castejovou. Najde Luisu spisovatelku, sebevědomou, samostatnou, schopnou vydělat peníze.

*„Našel MNE“<sup>85</sup>*

Ve dvaapadesáti letech se rozhodne jít na plastiku obličeje. Arnaud je proti.

*„Bylo by mravnější, kdybych si koupila Renoira nebo cestu do Indie? Bylo by to slušnější vůči těm milionům lidí v bídě? Pořádím si to, co mi prospěje, a já, která jsem odjakživa byla až trapně poctivá, se teď raduji, jaký podařený kousek vyvedu životu a lidem. Vždycky jsem sebe sama spíš snášela, jako se snáší nesnadný úděl, a té dávné, příliš spořádané přítelkyni, již jsem doopravdy nikdy neměla ráda a často s ní zacházela drsně, řeknu brzy spánembohem.“<sup>86</sup>*

Jít na plastiku je prvním rozhodnutím v manželském životě, které pokládá správné vzhledem k sobě, ne k manželovi. Jemu to jen oznámila. Operaci bere jako nezbytnou součást své proměny. Úprava obličeje je pro ni „úpravou“ té staré, zakomplexované Luisy a její pošramocené duše. Ženy, která už se nestrachuje, když manžel odejde, jestli není s nějakou milenkou, která už se nebojí, že není pro manžela dost dobrá a krásná, která už se nebojí nemlčet.

*„Už jsem Ti přece říkal: pokud jde o mne, tak ses té plastice podrobovat nemusela. Nemám tě rád kvůli nějakému detailu.“*

*„Ale já jsem to udělala kvůli sobě, miláčku. Víím, že to příliš nechápeš, ale jak ti to vysvětlit...“<sup>87</sup>*

Po operaci a několika dnech rekonvalescence Luisa pronese větu:

*„Den ze dne jsem hezčí a hezčí. Kde až se to zastaví?“<sup>88</sup>*

Jaká proměna hlavní hrdinky, jejíž celková nedůvěra k sobě samé a komplexy nás provázely napříč celou kapitolou.

Odpověď se dá vyvodit z komentáře Luisiny kmotry Lou:

*„Adrianovo období pro tebe skončilo. V životě to tak bývá, že se člověk střídavě podobá jednomu i druhému z rodičů. Teď jsi udělala něco, čemu jsem nevěřila, že jsi toho schopna. Poprvé v tobě nalézám tvou matku.“<sup>89</sup>*

---

<sup>85</sup>Utajená tvář lásky., str.330

<sup>86</sup>Utajená tvář lásky., str.339

<sup>87</sup>Utajená tvář lásky., str.349

<sup>88</sup>Utajená tvář lásky., str.347

<sup>89</sup>Utajená tvář lásky., str.347

#### 1.4.8 Werner podruhé

Co Luisa ještě chybí k dokonalému štěstí? Muž, na kterého za celých třicet let nedokázala zapomenout, muž, který jí to štěstí dal po válce poprvé poznat.

První schůzka po více než čtvrt století probíhá v New Yorku, jelikož jsem byla Luisa pozvaná přednášet na univerzitě. Hned co Wenera spatří, si je jistá, že se mezi nimi nic nezměnilo. Stále se jí líbí a probouzí v ní chtíč. Necítí žádný ostych. Je si jistá, že toto setkání splní její očekávání, vyplní dávno prázdnou nádobu něžnosti, citu, tělesných tužeb.

*„Děvče najednou shledá, že nemůže polykat. Tohle ještě nikdy necítla, káča stará pitomá, to zadržnutí v krajině žaludeční. Werner se diví, že nemůže dojít ani rybí předkrm. Víno našťestí polykat může, a tak ho jako ve snu poslouchá, jak hovoří o třech tématech, v nichž je opravdu výmluvný: a to o strojích, které pilotuje, pilotoval a bude pilotovat- o nebi, na němž strávil valnou část života- a o lásce k malé Francouzce, s níž se v roce 1945 setkal na náměstí Concorde, a o tom, že ho ta láska neopustila po celý život.“<sup>90</sup>*

To, co k sobě cítili jako dva mladí milenci se vrací s prvními okamžiky strávenými pohromadě, bez ohledu na to, že Werner je čerstvý šedesátník a Luisa se k této cifře také přibližuje, nechají se oba unášet těmi nejnižšími pudy. A když má Werner snahu vyprávět jí o svém životě, co dělal celý ten čas, co se neviděli, jí to nezajímá. Potřebuje, aby ji obejmul, aby se s ní „jen“ miloval.

*„Je to mužské žvatlání“<sup>91</sup>*

Hrdinčinou myslí proběhne výraz, který s oblibou používá Arnaud ve vztahu k ní:

*„A chystám se to tvé žvatlání vyslechnout ukázněně.“<sup>92</sup>*

S Wernerem je jí dobře, a tak se rozhodne si pobyt prodloužit. Manželovi pošle telegram:

*„Pobyt prodloužen. Stop. Zdraví a líbá.“<sup>93</sup>*

Tak, jak jí byl zvyklý psát Arnaud z cest, ať už služebních, či z těch strávených s milenkami. Role se obrací. Arnaud se stává čím dál tím více sentimentální, chybí mu pohoda domova, jeho žena - jeho jistota. Luisa je ta nezávislá, ta, co méně miluje.

---

<sup>90</sup>Utajená tvář lásky., str.351

<sup>91</sup>Utajená tvář lásky., str.352

<sup>92</sup>Utajená tvář lásky., str.233

<sup>93</sup>Utajená tvář lásky., str.352

Nechce se jí vrátit do Paříže. Stále si namlouvá, že s Wernerem by žít ve skutečnosti nikdy nemohla. Je tolik jiný. Nechápe její vtipy, neumí se často správně vyjádřit, jeho svět je zúžen jen na létání, nerozumí ani trochu práci a prostředí, v němž je Luisa zvyklá se pohybovat. Přesto „[...] je tu jeho nekončící něha, jeho sálající něha po milování, tak silná, že si člověk ani nevšimne, kdy ztrácí svou nevinnost a stane se znovu milováním. A to, že v rozkoši nikdy nezmezí sám. Někdy se děsím, že tohle štěstí už nikdy, nikdy nenajdu.“<sup>94</sup>

Luisa je v práci stále úspěšnější. Kromě románů píše eseje o ženách, krátké erotické povídky, vydává i sbírky básní. Arnaudova kariéra upadá. Navíc už nesnese každodenní dopisy a telefonáty od Wenera, které se před ním Luisa nesnaží tajit. Nedělá v podstatě nic jiného, než v minulosti její manžel, jak je popsáno v podkapitole Paní Castejová.

On se ale nesnaží svou ženu vydobýt nazpět, to se mu přičí. Je spíše útočný, ironický, hodně pije. Luise to není úplně lhostejné, není pro ni ale už cesty zpět. Stýká se dál s Wernerem. Prožijí spolu několikatydenní pobyt v Irsku, kde je její letec služebně. Za dalších pět měsíců jí navštíví na venkovském sídle v Bretani. Její dcery o něm vědí a vztah matce schvalují.

*„Ráda vidím, že tě má někdo rád. A zdá se mi, že Vaše láska s Wernerem je moc hezký, výjimečný příběh. Zdá se mi čistý. A dává mi něco jako důvěru do budoucnosti. Že člověk může milovat jako se milujete vy.“*

*„Víš, když je tu Werner, jsi úplně jiná ženská a ta ženská se mi moc líbí.“*

*„Bud' šťastná, maminko, užij si, co můžeš.“<sup>95</sup>*

Luisa začíná chápat, že nemůže svůj život dělit mezi dva muže. Stejně tak si neumí svůj život představit bez Wenera, který jí pomáhá na zahradě, větší prádlo, kterého má ráda také za to, že ji umožňuje „[...] aby se cítila tak trochu Mužem, nezávislostí, penězi, psaním, intelektuální převahou, a strašně moc Ženou.“<sup>96</sup>

Pozve Arnauda do restaurace, kde mu sdělí, že se chce rozvést. Vedou rozhovor, kde shrnou roky svého manželství. Luisa mu svěří, co prožívala po jeho boku, aniž by to on do té doby tušil. Arnaud částečně přizná své sobectví a žádá ji, aby s ním zůstala. Ona je ale pevně rozhodnutá. Manžel kapituluje, vidí, že je vše zbytečné a rozhodne se odcestovat za přáteli na Tahiti. Wernerovi se splní přání a po třiceti letech

---

<sup>94</sup>Utajená tvář lásky., str.355

<sup>95</sup>Utajená tvář lásky., str.375

<sup>96</sup>Utajená tvář lásky., str.369



marných tužeb se vzdá svého života v Americe a stěhuje se k Luise do Francie. Sama se tomu směje, jak mohla, jako „modrá punčocha“ dopadnout zrovna takhle.

*„V tomto stádiu mého života není už u milence tím nejdůležitějším intelligence. Odjakživa jsem se pohybovala mezi intelektuály s IQ vyšším než sto. Uměl by tak dobře milovat, kdyby víc přemýšlel? Kdo to kdy viděl, aby se třicet let lásky pojilo s tak žhavou touhou?<sup>97</sup>*

Kniha končí obrazem hlavní hrdinky, šedesátnice, na zahradě v Bretani, kde pozoruje detailně podzimní přírodu. Zaměří se na kamélie, které „[...] mají tu odvahu vykvést uprostřed zimy a jsou ve své chladné kráse dokonalejší, než jsou růže.“<sup>98</sup>

---

<sup>97</sup>Utajená tvář lásky., str.365,366

<sup>98</sup>Utajená tvář lásky., str.382

## KORÁBY LÁSKY

Kniha ve Francii vyšla v roce 1988, tedy o pět let později, než *Utajená tvář lásky* a o třináct let později, než *Budiž žena!*. Benoîte Groultové bylo šedesát osm let, což není standardní věk spisovatele na napsání románu o „bláznivé lásce“<sup>99</sup>, a už vůbec ne o celoživotní lásce inspirované „osobním příběhem“, když žije ve spokojeném manželském svazku s mužem, který není hlavním hrdinou onoho románu.

V té době to Benoîte Groultové zvláštní nepřišlo, až dnes se zamýšlí nad tím, s jakou elegancí a nadhledem knihu její manžel Paul Guimard tenkrát přijal.

### 1.5 Předmluva

K tomuto románu autorka, na rozdíl od románu *Utajená tvář lásky*, napsala předmluvu, kterou čtenáři dala najevo, že se chce podělit o příběh, který je součástí jejího života a též mu svěřit strasti spisovatelky, které jsou pro ni s napsáním knihy spojeny.

Nejprve řeší fiktivní jméno hlavní mužské postavy, jelikož nechce, aby byla někdy odhalena jeho pravá identita<sup>100</sup>, protože i on měl ženu a děti.

Jeho jméno vybírá velmi pečlivě, aby přesně vyjadřovalo vnější i vnitřní charakteristické znaky.

*„Těch jsem ve svých představách vyzkoušela mnoho...toto by se nesnášelo s tupě vzteklým výrazem, kterým reagoval, když mu někdo odporoval, tamto by zase nesouhlasilo s jeho těžkou chůzí.“<sup>101</sup>*

Nakonec volí jméno Gauvin, podle postavy rytíře z bájí o králi Artušovi, muži vždy připravenému na dobrodružství, muži především čestnému a velkorysému a ctícímu za každou cenu svou povinnost ke králi, tak jako ji ctil hlavní hrdina ke své ženě.

Dále se Groultová zamýšlí nad tím, jakou formu dát příběhu, o kterém chce psát. Popsat „smyslnosti života“ se jí jeví, jako nelehký úkol. Nechce, aby to vyznělo vulgárně, ale na druhou stranu nechce ošidit čtenáře o žádný detail. Problém vidí v samotném jazyku, přesněji v jazykové inflaci, která jí jako spisovatelku svazuje.

---

<sup>99</sup>Ve francouzštině „amour fou“, výraz, který autorka používá ve vztahu k hlavní mužské postavě románu

<sup>100</sup>Benoîte Groultová pravé jméno své celoživotní lásky, kterou je příběh inspirován, dodnes tají.

<sup>101</sup>Groultová, B.: *Koráby lásky*. Praha, Knížní klub, 1993, str.7

Například se zaobírá tím, jak výstižně pojmenovat pohlavní akt, aby to nevyznělo fádně, směšně či vulgárně.

*„Co naplat, mám jen stejné znalosti jako jiní lidé a nemám po ruce žádná další slova než ta, která byla už mnohokrát zneužita.“<sup>102</sup>*

*„Došlo k vniknutí slečno? To zase vyvolává ovzduší soudního líčení.“<sup>103</sup>*

Termín „milování“, běžně užívaný, čímž ztrácí svůj „náboj“, jí přijde příliš všední, nevhodný pro literaturu.

Další úskalí vidí v popisu pohlavních orgánů. Chce se vyhnout vžitým obrazům, stereotypům, které si již lidé vytvořili, protože ty jí přijdou pro popis „nositele všech těch rozkoší“<sup>104</sup> nedůstojné, ba směšné. Je logické, že pod běžně užívaným slovem si vybavíme nějakou už hotovou představu, tomu ale Groultová chce ve své knize zabránit. Slovo je pro ni, dá se říci, nepřitelem. Přesto se chce pokusit napravit to, co bylo pokaženo dosud publikovanými časopisy a romány, které byly napsány převážně muži. Ti neváhali spojit slova především s vulgaritou, nemající nic společného s opravdovými prožitky, nemluvě o tom, že se vždy zaobírali popisem mužského pohlaví a ženského pohlaví, jako by neexistovalo. Vytvořit představy nové, vhodnější, které si akt milování zaslouží, to je literárním cílem šedesáti osmileté Benoîte Groultové.

*„Jak ale zachytit nebeskou slast vyzářující mezi nohama mužů a žen a uvést jako zázrak to, co se dělá všude odjakživa mezi podobnými nebo odlišnými, ubohými, či skvělými genitáliemi?“<sup>105</sup>*

Ví, že i vzhledem k svému věku a ženskému pohlaví riskuje zesměšnění a jistě kritiku. Přesto je pro ni představa napsání románu, který bude něčím jiný, a tím bude provokovat, lákavější.

## 1.6 Obsah:

Příběh začíná roku 1948 v bretaňské vesnici, kde se zrodí láska na první pohled mezi intelektuálně založenou George a rybářem a námořníkem Gauvinem. Jí je osmnáct let, on je o šest let starší. Oba se sice znají už z dětství, v rolích představitelů dvou zneprátených táborů, jelikož tam George jezdí pravidelně z Paříže s rodiči na

---

<sup>102</sup>Koráby lásky., str.10

<sup>103</sup>Koráby lásky., str.8

<sup>104</sup>Koráby lásky., str.9,10

<sup>105</sup>Koráby lásky., str.11

prázdniny. V létě roku 1948 se ale v jednom momentě toto vzájemné vnímání navždy změní.

Sociální rozdíl spojený s předsudky hlavní hrdinky však zamezí tomu, aby se zárodek jejich lásky vyvinul v oficiální vztah.

Za čtyři roky oba vstoupí do manželského svazku a během dalších deseti let se neuvidí. George je plně zaměstnána svým studiem dějin a klasické literatury na Sorbonně. O Gauvinovi se občas doslechne od sousedů z Bretaně, sama otce čtyř dětí však raději nevyhledává. Její manželství, ve kterém přivede na svět syna, není šťastné, George ho shledává dokonce „škodlivým“, a končí po několika letech rozvodem. V šedesátých letech ojíždí do Ameriky, kde potkává Sydneyho, druhého partnera, nikoliv manžela. Poučil ji již první svazek, ponechává si i svůj byt. S intelektuálem a kolegou z univerzity, kde George vyučuje, už zůstane.

Ve tři a třiceti letech se jí Gauvin do života „připlete“ podruhé, tentokrát navždy. Stane se tak v Dakaru, kde George tráví dovolenou se Sydneyem a rodinou své sestry. Gauvin je zde též se svou rodinou. Je to náhodné setkání, při němž se mezi nimi opět rozhoří touha stejně intenzivní, jako když byli oba ještě svobodní a bez závazků.

Zůstávají se svými partnery. Ona, protože si nedokáže, jako historička, vyučující na univerzitě, představit život s rybářem. On, protože by neunesl tíhu výčitek, kdyby opustil svou ženu se čtyřmi dětmi. A tak začíná dlouhá série prázdninových pobytů milenců na nejrůznějších místech světa, od Seychel, přes Kanadu, až po Francii. „Pouhý“ milenecký vztah ukončí po třiceti letech až Gauvinova smrt.

## **1.7 Postavy a forma vyprávění:**

Za postavami vystupujícími v této knize nenajdeme, kromě postav George a Gauvina, konkrétnější shodné znaky s reálným okolím autorky.

Rodiče George zde nemají ani jména. Otec pracuje jako vydavatel časopisu o moderním umění, o matce mluví jen v souvislosti se svým jménem, které dostala po George Sandové, jíž matka obdivovala. S oběma rodiči i se setrou Frédérikou měla hlavní hrdinka hezký vztah.

V Janu Kryštofovi, manželovi, se podle popisu jejich manželství dají přisuzovat rysy druhého manžela Benoîte Groultové, Georgese de Caunese.

Partner Sydney je typickým americkým mužem se smýšlením, které odráží atmosféru padesátých let v USA a které je popsáno v podkapitole Career women.

Třetího manžela Benoîte Groultové, Paula Guimarda, může připomínat svou tolerancí k manželčinu mimomanželskému vztahu.

Američanka Ellen je dokonale krásná rodinná přítelkyně, zabývající se „ženskou rozkoší“. Autorka knihy *Orgasmus*, profesorka na newyorské univerzitě, naopak ztvárňuje v knize vztah muž – žena v USA 60. a 70. let, který je též naznačen v podkapitole Career woman.

V Gauvinovi, bretaňském rybáři s jistotou poznáme reálnou osobu - amerického židovského letce, jenž byl Groultové inspirací k napsání knihy *Koráby lásky*.

George představuje samotnou autorku, což nám dokazuje i předmluva knihy.

Dále zde vystupuje fiktivní postava Dueña<sup>106</sup>, se kterou George vede dialogy. Dueña zde ztvárňuje Georginu rozumovou složku osobnosti, bijící se často se složkou pudovou. Vyjadřuje tak rozpor toho, co hrdinka ví, že by měla dělat a toho, co chce dělat.

Benoîte Groultová ve své knize, ocitající se na rozhraní klasického a erotického románu, používá stejnou formu vyprávění jako v knize *Utajená tvář lásky*: střídá vypravování v první a třetí osobě. Autorka si dává záležet na výběru slov, které používá v popisných pasážích, aby si čtenář bez problémů mohl ve svém vědomí tvořit obrazy a aby v něm „probudila“ opravdovou emoci. Nebojí se „nazývat věci pravým jménem“, ale nikdy „nesklouzne“ do vulgarit. Sama autorka k tomu říká:

*„Šlo také o to najít nová slova, která by byla použita novým způsobem a zde jsem tvrdě narazila na chudou slovní zásobu, kterou se dá popsat ženské vyvrcholení. A tak, stejně, jako jsem začala kvůli knize Budiž žena! hledat v Národní knihovně v oddělení „ŽENA“, tak jsem kvůli Korábům lásky hledala ve velkém Quilletovi z roku 1936, kterého mi odkázal můj otec, slovo „ANATOMIE“.“<sup>107</sup>*

---

<sup>106</sup>Slovo „Dueña“ pochází ze španělštiny a překládá se jako starší paní, průvodkyně mladé dívky nebo ženy

<sup>107</sup>„Mais il s'agissait aussi de trouver des mots neufs, qui seraient traités d'une manière nouvelle, et là, je me suis heurtée à la pauvreté du vocabulaire pour ce qui concerne la jouissance féminine. De même pour écrire Ainsi soit – elle!, j'avais commencé par chercher à la Bibliothèque nationale à «FEMME», pour *Les Vaisseaux du coeur*, j'ai cherché à «ANATOMIE» dans le grand Quillet de 1936, que m'avait légué mon père.“

*Mon évason.*, str.268

## 1.8 Vlastní rozbor knihy *Koráby lásky*

### 1.8.1 Obrat v tvorbě

Jestliže kniha esejů *Budiž žena!* a román *Utajená tvář lásky* mají společného jmenovatele, a tím je upozornit na nerovnost vztahu mezi muži a ženami, s tím spojený útlak ženského pohlaví (ženy v těchto i ostatních knihách Groultové jsou „trpitelkami“ kvůli svému pohlaví) a na misogynii, jež dodnes ovládá do jisté míry naši společnost, pak jsou *Koráby lásky* v tomto smyslu jejich opakem.

Autorka jakoby se již vypsala ze svého trápení nad ženským údělem a získala nadhled, jenž jí dal odvahu stvořit dílo, ve kterém se nebojí zcela otevřeně hovořit o sexu a ukázat, že tato potřeba je přirozená stejně mužům, tak ženám. Že i ženy mají právo užít si tělesné rozkoše a používat výrazy, které se jim líbí, což je pro některé muže názor zcela zcestný. K tomu ji právě „posloužila“ především hlavní hrdinka George i druhá ženská postava, Ellen, která v příběhu také vystupuje.

*„A potom to byl Roger, před jehož inteligencí jsem ztrácela řeč i soudnost, přestože mě mezi dvěma přednáškami z fyziky rychle zvládl čtyřmi nebo pěti šoustnutími.“<sup>108</sup>*

Takto George mluví o svých milostných zkušenostech z dob studií.

*„George se v duchu usmívá, když ohmatává jeho sevřené koule přilepené skoro až ke slabinám. Poznala by je mezi tisícem jiných... Po letmém dotyku varlat se její ruka přesune k penisu, jakoby stvořenému z lepšího materiálu.“*

*„Krouživými pohyby všech prstů své ruky hladí její pohlaví, které se náhle pro něho i pro ni stalo středem světa i mořem, ve kterém by chtěli utonout a zemřít. Znehybní, aby nepřišla o nic z toho víru, který se v ní začíná roztáčet tím mocněji, čím víc se jeho prsty blíží k okraji vstupní štěrbinky.“<sup>109</sup>*

George nepopisuje pouze genitálie a milostný akt, otevřeně hovoří i o nepříjemnostech, které se mohou v sexuálním životě přihodit.

*„[...]hořím plamenem mezi nohama. Zatím co si natírám postiženou partii uklidňující mastí, podivuji se nad tím, že erotičtí autoři neberou nikdy na vědomí tyto nehody pocházející...z rozkoše.“<sup>110</sup>*

Takovéto, odvážně popisné pasáže čtenáře provázejí téměř celým příběhem, vždy když spolu George a Gauvin tráví některou ze svých dovolených.

---

<sup>108</sup>*Koráby lásky.*, str.30

<sup>109</sup>*Koráby lásky.*, str.61,62

<sup>110</sup>*Koráby lásky.*, str.34

Ellen, přítelkyně George, s ní zase často rozebírá své výzkumy k sepsání knihy *Orgasmus*, na kterou dostala v USA stipendium, ve Francii v té době zcela nemožné.

„Kolik orgasmů jsi napočítala za ten týden, co jsi byla s Lozerechem?“<sup>111</sup>

„No, tak to buď ráda, to patříš k šedesáti ženám ze sta, jejichž bradavky jsou erotogenní. Zároveň se dovídám, že první bradavky jsou citlivé na laskání u deseti až patnácti procent mužů. Ubožáci!“<sup>112</sup>

Někteří kritici kvůli těmto pasážím dodnes označují dílo Groultové dokonce jako pornografické, na což autorka reaguje:

„Slovo pornografie jsem měla definovat hned na začátku. Je to pouhé využití těla toho druhého. V pornu není žádná láska.“<sup>113</sup>

Čtenáři, zvyklí na stejné emoce – hněv, soucit s trpícími ženami, vesměs pohrdání mužskými hrdiny, rychle rozpoznají změnu autorčina stylu. Některé feministky Groultovou odsuzují. Vyčítají jí, že místo feministické knihy napsala „hymnu na falus“<sup>114</sup>, že po letech boje za rovnoprávnost „složila zbraně“ nebo egoismus, který je jim trnem v oku u hlavní hrdinky.

Tak, jako např. komunisti nebo ekologové se dělí na několik směrů, tak i všechny feministky nemohou být stejné a ve všem spolu souhlasit, to je nejspíše důvod, proč Groultová nikdy nevstoupila do žádného feministického hnutí. Svoboda – to je pro ni nejdůležitější pojem, jak bylo již poznamenáno v kapitole Budiž žena – kniha esejí.

## 1.8.2 George a muži

### 1.8.2.1 První sexuální zkušenosti

Přestože téměř celý příběh je popisem Georgina mimomanželského vztahu, tudíž vztahu s nejdůležitějším mužem jejího života – Gauvinem, v prvních třech kapitolách jsou nám naznačeny vztahy i s ostatními muži, které na své životní dráze George potkává.

Hlavní hrdinka vzpomíná na své první sexuální zkušenosti, jak přes ně vnímala, jako dvacetiletá studentka, vztah muž – žena. Ukazuje se, že v té době pevně

---

<sup>111</sup> *Koráby lásky.*, str.87

<sup>112</sup> *Koráby lásky.*, str.86

<sup>113</sup> „J'aurais dû définir au départ le mot de pornographie. Ce n'est qu'une exploitation du corps de l'autre. Il n'y a aucun amour dans le porno.“

Groultová, B.: *Mon évason*. Paříž, Grasset & Faquelle, 2008, str.274,275

<sup>114</sup> „hymne au phallus“

*Mon évason.*, str.272

věří na svrchovanou roli muže. Milování pro ni je především mužskou záležitostí a pro ni, jako ženu, je vůbec privilegium, že si jí muž vybere k uspokojení své „potřeby“. Ve dvaceti letech ji nenapadá, že i ona má potřebu rozkoše, že milování jako fyzický akt by mělo být o sdílení, a ne jen o dávání se. Její chování je zcela v souladu s myšlením tehdejší společnosti.

Po Gillesovi, prvním milenci, jenž byl sám nezkušený, potkává Rogera, který si ji vodí do studentského pokoje, kde proběhne rychlý pohlavní styk, a tím je „věc“ považována za vyřízenou.

*„Považovala jsem Rogera za docela normálního. Přece není možné otravovat muže nějakým: „Ne, trochu výš,“ nebo „Jé, to je příliš silné,“ či ještě hůře „Ještě trochu, prosím!“ Jestli je budete otravovat, budou vás považovat za neukojitelnou a najdou si jinde nějaká se vším spokojená děvčata, která budou snít o jejich kouzelnické hůlce a budou pít jejich křížmo s upejpáním jako u prvního přijímání. Tohle jsem pořád kolem sebe slyšela a nebylo kde si to ověřit.“<sup>115</sup>*

### **1.8.2.2 Manželství s Janem Kryštofem**

Mezi dvacátým pátým a třicátým rokem je George vdaná za Jana Kryštofa, svůdníka, který jí často podvádí a často ukazuje, kdo má v manželství hlavní slovo. Diskuze o čemkoliv nepřipouští. Typický mysoginec. George ho velmi miluje, a tak se mu snaží zpočátku ve všem přizpůsobit, naučit se mít ráda to, co má rád on, zapomenout na své vlastní záliby, přátele. Myslí si, že v roli pokorné manželky, která bude odrazem jeho „já“, ale samozřejmě hrající vedlejší roli, ho nakonec přesvědčí, aby se vzdal svých milenek a miloval ji, tak jako ona miluje jeho. Stojí ji to mnoho psychických sil, mnoho proplakaných nocí. Když se však po pěti letech, s malým synem v náručí, dozví o jeho paralelním vztahu s jednou režisérkou, něco se v ní zlomí a uvědomí si, jak byla hloupá a naivní a že vlastně milovat víc, znamená trpět víc.

*„Najednou jsem měla až po krk toho, abych byla hodná. Toužila jsem po nezávislém životě a nových obzorech“<sup>116</sup>*

Rozvod na sebe nedá dlouho čekat. Po něm se George cítí jako znovuzrozená, očištěná od všeho útlaku, jež jí způsobovalo manželství s Janem Kryštofem. Hned si jde koupit jízdní kolo, jako symbol svobody. Jan Kryštof totiž jízdu na kole nesnáší, tudíž se jí George musela vzdát také. Chce tím vyvážit fakt, jak se mu ve všem obětovala.

---

<sup>115</sup>Koráby lásky., str.31

<sup>116</sup>Koráby lásky., str.47



*„Rezignovala jsem na místo na lyceu v Abidžanu, protože Jan Kryštof mohl existovat jenom v Paříži, na spoluvlastnictví kutru v Concarneau, protože Jan Kryštof trpěl mořskou nemocí, na skupinové zájezdy do Athén, Moskvy a Mexika, protože Jan Kryštof nesnášel kolektivy, zejména učitelů, na organizované dovolené, a konečně na výlety na kolech po Francii. On sám naproti tomu zbožňoval motocykly, větroně a bridž, tři věci, jež zase nesnáším já.“<sup>117</sup>*

### 1.8.2.3 Se Sydneyem v USA

Po rozvodu se George se synem stěhuje do USA. Je nadšená z rozdílně smýšlející společnosti, v níž se nyní ocitá. Připadá jí, že jsou tu lidé více svobodní, slovo „lidé“ zde zahrnuje i ženy, což si o francouzské společnosti nemyslí. Důkazem je jí veliký zájem a studium George Sandové americkými intelektuály, kteří se obdivují spisovatelčině literární kariéře.

*„To zcela otřáslo mými představami o této požíračce mužů, podobající se černovlasému kyrysarovi, jak nám líčili ve Francii, autorce, která po skandálním životě napsala pár „vesnických románů“. Alespoň takhle byla blahosklonně popsána v literární příručce abbého Calveta.“<sup>118</sup>*

Na univerzitě, kde vyučuje, potkává profesora moderní literatury, Sydneyho, který zůstane v roli hrdinčina oficiálního partnera do konce příběhu. George, poučena již jedním nevydařeným manželstvím, si ho ale nikdy nevezme. Bojí se svých sklonům k podřízenosti, které byly podle ní způsobeny výchovou. Výchova podle ní může i za vzorec chování mužského pokolení.

Sydney se k ní nechová tak „okate“ povýšeně, jako bývalý manžel. Chová se k ní hezky a miluje jejího syna. Přesto George brzy pozná, že mužské smýšlení o ženách je jevem celosvětovým. Jen má všude různé příznaky.

*„Říkáme si s George zrovna, že...“*

*„Strávili jsme nádherný týden v Maine, vid', miláčku?“<sup>119</sup>*

Oslovuje ji s něžností a vždy zahrnuje do svých proslovů, tím to ale končí. Vnímá jí jako součásti sebe, svého myšlení, svého pohledu na svět. Bere za automatické, že sdílí všechny jeho názory. Nikdy nečeká na její odpověď. Někdy si povídají, z něj je ale cítit podsouvání svého hlediska. Georginy námitky nebere v úvahu.

---

<sup>117</sup>Koráby lásky., str.46

<sup>118</sup>Koráby lásky., str.49

<sup>119</sup>Koráby lásky., str.49

*„Kdybychom se byli vzali, upadli bychom do toho nezbytného: „My wife thinks...My wife always says...my wife is a wonderful cook...“ Tato „wife“ by při tomto obchodě přišla o další kousek George!“<sup>120</sup>*

George má ale pocit, že si Sydney našel v jejím životě správné místo. Oceňuje u něj především lásku k jejímu synovi i to, že jí dává určitý druh svobody tím, že od ní nevyžaduje, aby si ho vzala a nastěhovala se k němu. Proto nevidí důvod, proč by svého partnera opouštěla.

#### **1.8.2.4 S Gauvinem všude na světě**

Jejich „vztah“ se zrodí, jak už bylo zmíněno v obsahu, o letních prázdninách 1948, když jsou oba ještě mladí a volní.

On pochází z chudé bretaňské rybářsko - námořnické rodiny. Všichni muži rodu Lozerechů se musí podle rodinné tradice stát rybáři. Touha uplatnit se jinak by byla nemožná. Tato možnost by ale nejspíše ani nikoho nenapadla. Je zde nastavený řád, a ten se vždy dodržuje.

Ona je jeho pravým opakem – dívka vyrůstající v buržoazní pařížské rodině, která bere pobyty v Bretani, jako prázdninové rozptýlení. Je to výborná studentka, zajímá se o historii a literaturu.

Na první pohled není zřejmé, co by je mohlo spojovat, co by napovídalo, kam bude jejich vztah směřovat.

*„Bylo mi osmnáct, když Gauvin vstoupil do mého srdce a navždy do mého života, aniž bychom to oba tušili. Ano, začalo to srdcem nebo tím, co jsem v té době za srdce pokládala, a co byla zatím jenom pouhá kůže.“<sup>121</sup>*

Těmito slovy začíná první kapitola příběhu. Už z nich je patrné, že zde od počátku nešlo o intelekt či společné zájmy. Slovo „kůže“ nám naznačuje povrch těla.

Dalším vyprávěním to George potvrzuje. Jednou si při mlácení obilí poprvé všimne Gauvina jako muže, zaujme ji okamžitě svým napůl odhaleným tělem, z kterého nemůže spustit zrak. Ten večer ji vezme tančit na vesnickou

---

<sup>120</sup>Koráby lásky., str.49

<sup>121</sup>Koráby lásky., str.11

zábavu. Z celého večera se nám hrdinka svěří pouze s jednou věcí: poskytně nám důkladný popis způsobu, jak ji Gauvin uchopil při tanci.

*„Vzal mě pevně do rukou, tak pevně, jakoby svíral za bouře ráno plachty na kutru .Cítila jsem na žebrech každý prst jeho ruky, pořádné ruky stvořené pro to,. Co jednou drží. Ne, tohle nebyly ty průsvitné měkké ručičky uhlazených bledých mladíků, s kterými jsem se setkávala v Paříži.“<sup>122</sup>*

Jako protiklad jí hlavou proběhne myšlenka: *„Jakou otázku má položit studentka dějin a klasické literatury chlapci, který tráví většinu času na rybářské lodi?“<sup>123</sup>*

To nejsou jejich mozky, které by si dokonale rozuměly, ale jejich těla.

George, zvyklá na intelektuální pařížské prostředí, zažívá něco neznámého, co jí dělá dobře, po čem začne toužit. Uvědomuje si, jak stále silněji vnímá jeho tělo. Nemá v hlavě nic jiného, než obrazy nahého Gauvina, představuje si každý detail a nepřeje si nic jiného, než aby toto tělo mohla doopravdy poznat.

*„Tehdy jsem byla tak bláhová, že bych dala klidně deset – no, dejme tomu pět let života – za to, aby nic nepřekazilo průběh hry, kterou se chystám hrát. Co znamená pár let stáří, když je vám dvacet?“<sup>124</sup>*

Jestliže v podkapitole První sexuální zkušenosti George věří při milování na hranici mezi mužem a ženou, po první noci strávené s Gauvinem tato hranice přestane existovat. Gauvin jí dá pocit, že ona je jeho dominantou, pokladem, o něž musí pečovat. Miluje ji pomalu, jemně a vášnivě, což je opakem dívčích dosavadních zkušeností, jak osobních, tak těch, o které se s ní dělí kamarádky.

Rozkoší opojená George už si nedokáže představit, že by se právě prožitá chvíle neměla již nikdy opakovat.

*„[...] jako bychom čekali jeden na druhého, abychom se konečně pomilovali a splynuli jeden s druhým na věky“<sup>125</sup>*

---

<sup>122</sup>Koráby lásky., str.17

<sup>123</sup>Koráby lásky., str.17

<sup>124</sup>Koráby lásky., str.28

<sup>125</sup>Koráby lásky., str.31

Pozve Gauvina do Paříže. Hlavní náplní této dvojice nejsou památky či diskuze nad historií a architekturou hlavního města Francie, ale milování se v hotelovém pokoji. Tělesná touha je silnější než debaty nebo zájem poznat svět toho druhého.

Když ji ale Gauvin nabídne společnou budoucnost, odmítá. Předsudky společnosti 50. let jsou pro ni přeci jen silnějším argumentem pro to, aby svou budoucnost strávila s mužem stejného společenského postavení, než „fyzická láska“ k bretaňskému rybáři. Tím ztrácí Gauvina na dalších deset let.

Náhodou se setkají v Dakaru, každý už se svou rodinou, jak bylo poznamenáno v obsahu.

V George se ihned probudí dávno zapomenutá touha, jakoby se těch deset let vymazalo. Při svěřování si vzájemných událostí, co je potkaly za dobu, kdy se neviděli, myslí hrdinka jen na to, jak svého dávného milence dostat do hotelového pokoje. V tu chvíli pro ni neexistuje partner a dítě, jež s ním vychovává. Opět zapomíná na rozumovou složku své osobnosti a dokáže vnímat jen své pudy.

Políbí Gauvina, a tím si ona i on uvědomí, že to silné pouto mezi nimi, které neumí ani jeden přesně pojmenovat, už nesmí nikdy zpřetrhat.

*„Přes léta, která uplynula, jsem znovu poznala ten jeho intenzivní způsob líbání, ulomený kousek řezáku i sladký jazyk, který trochu zasunul do mých úst, aby pomohl smíchat naše sliny.“<sup>126</sup>*

Oba hodně cestují, a tak se v dalších letech setkávají v různých koutech světa. Scénář je pokaždé stejný. Ústředním tématem je tělesná vášeň.

*„S Gauvenem se George měnila v zamilovanou nenasytu, zcela uspokojovanou nejjednodušším laskáním.“<sup>127</sup>*

George si stále častěji klade otázku, proč to vlastně všechno dělá. Odpověď hledá roky.

---

<sup>126</sup>Koráby lásky., str.56

<sup>127</sup>Koráby lásky., str.101

Potřebuje nabít ještě další zkušenosti, aby si uvědomila, čím je pro ni bretaňský rybář tak výjimečný, že kvůli němu neváhá cestovat přes půlku zeměkoule.

*„Nezlob se, že tak spěchám. Odpusť mi,“<sup>128</sup>* omlouvá se Gauvin George za svou touhu po jejím těle, když jí nemůže laskat stejně dlouho, jako obvykle.

*„Příliš si tě vážím, zdá se ti to možná hloupé, ale já nemohu skončit takhle, v tvých ústech“<sup>129</sup>*

Takto odmítá svou milenkou, když chce vykonat orální sex.

Když mu George řekne, že se jí nelíbí jeho styl oblékání, odpoví:

*„Jak chceš Karedig. Jsem rád, že se o mě budeš starat. Nikdo mi nikdy neřekl, co si mám koupit.“<sup>130</sup>*

*„George se už dlouho takhle nesmála. Smáli se pro radost ze smíchu.“<sup>131</sup>*

*„Vstává k ní v noci, aby jí dal napít a dělá všechno s takovou starostlivostí a úzkostí v očích, až si George uvědomí, že nikdy nestonala raději, než teď.“<sup>132</sup>*

*„Víš, Karedig, asi ti budu připadat divný... ale mně se teď líbí, jak po milování voníme, to od té doby, cos mě naučila, abych zůstával u tebe...“<sup>133</sup>*

Pro tohle všechno. George si teprve jako padesátnice, když jí Gauvin zemře, uvědomí, že intelekt a dobré společenské postavení nejsou podmínkou, a už vůbec ne zárukou pravé lásky. Milovala Gauvina proto, že byl jiný, než ostatní. Bylo to více, než pouhá tělesná touha. Gauvin jí svými činy, a „kouzelnými slůvky“ jako „odpusť mi“, „vážím si tě“ dokazoval, že si jí váží a respektuje, že jí bere minimálně za sobě rovnou. S jakým jiným mužem by mohla mluvit o své menstruaci, aniž by ho neznechutila? Před kým jiným by mohla otevřeně dávat najevo svou rozkoš z milování, aniž by si nepomyslel, jak je

---

<sup>128</sup> *Koráby lásky.*, str.62

<sup>129</sup> *Koráby lásky.*, str.73

<sup>130</sup> *Koráby lásky.*, str.63

<sup>131</sup> *Koráby lásky.*, str.63

<sup>132</sup> *Koráby lásky.*, str.67

<sup>133</sup> *Koráby lásky.*, str.102

nemravná? Gauvin jí dával pocit výjimečnosti, jako by byla jediná zástupkyně něžného pohlaví na světě. Je si jistá, že by pro ní udělal všechno na světě.

*„A zatímco na jeho rakev nespravedlivě dopadaly lopatky hlíny, položila jsem si náhle otázku, zda ze všech mužů, které jsem kdy milovala, nebyl právě on, Lozerech, mým skutečným manželem.“<sup>134</sup>*

---

<sup>134</sup>*Koráby lásky.*, str.185

## ZÁVĚR

Cílem mé diplomové práce bylo sledovat ženské postavy a jejich postoje ke svému okolí v díle francouzské spisovatelky a feministky Benoîte Groultové a zjistit, zda se v nich promítá samotný život a feministické postoje jejich autorky.

V teoretické části jsem popsala historii a vývoj feminismu v jeho jednotlivých etapách pro vytvoření konkrétnější představy k tomuto pojmu. Poté jsem představila autorku, etapy jejího života, od dětství až do současnosti. Zmínila jsem elementy, které na ni měly v životě největší vliv. Také její tvorbu a mimoliterární činnost. Rozepsala jsem se o tom, proč a jak v ní „uzrála“ bojovnice za ženská práva a jak se na tuto problematiku dívá dnes, po třiceti letech jejího nejvýraznějšího působení. Nejvíce jsem se opírala o knihu esejů – *Budiž žena!*, o autorčinu autobiografii *Mon évacion* a oknihu *Benoîte Groult – Une femme parmi les siennes*.

Praktickou částí jsem měla dokázat či vyvrátit, jestli se život a postoje Groultové objevují i v její literární tvorbě. Po důkladné četbě celého literárního díla francouzské spisovatelky, jsem si k analýze vybrala knihu *Utajená tvář lásky*, jelikož se v ní se zobrazují všechny její ostatní romány. Je to tedy autorčino nejkompexnější dílo. *Koráby lásky* jsou zase jistě nejvýraznějším románem. Je to příběh, který provokuje, probouzí ve čtenáři protikladné reakce. Ústředním tématem je sex. Způsob, jakým ho Groultová čtenáři předkládá, tehdejší francouzskou společnost šokoval.

Výsledky mých analýz jsou kladnou odpovědí na otázku, kterou jsem si položila v úvodu. Většina postav, které se nachází v okolí hlavních hrdinek, nám připomíná někoho z života autorky. Někdy čtenář může zapomenout, že nečte o životě Benoîte Groultové, ale o fiktivní postavě Luisy nebo George. Obě ženy pocházejí z intelektuální, dobře situované rodiny. a prodělávají stejný vývoj, jako sama autorka. V dětství či dospíváním jsou silně ovlivněny dobovou společností, nebouří se, podřizují se, věří na klišé o svrchovanosti mužského pohlaví. Nechají se trýznit v manželském svazku (stejně jako Groultová v manželství s Georgesem de Caunesem), během kterého v nich začnou klíčit pochybnosti o mýtu mužské dokonalosti a rodit se prvky feministického smýšlení. Obě dospějí, i když každá po jinak dlouhé době, ke stejnému pohledu na mužské pokolení a ke stavu, kdy se začnou milovat a vážít si samy sebe.

Po studiu autorčina dětství a mládí jsem pochopila, jak moc je toto období zakořeněno v její tvorbě. Materiálem k jejím románům, přestože nejsou autobiografické,

jsou její pohled a přístup sama k sobě i k ostatním, a dále autorčiny osobní zážitky a reflexe.

Později Benoîte Groultová skrz svá díla pokračuje od hledání sama sebe, sebedefinování, k problémům své generace, jako například v díle *La touche étoile*.



## RESUMÉ

L'objectif de ce mémoire de master était d'analyser les personnages féminins et leurs attitudes par rapport à leur entourage dans les œuvres de l'écrivaine et de la féministe française Benoîte Groult, et d'étudier si la vie réelle et les attitudes féministes de l'auteure se reflètent dans le comportement de ces personnages.

Dans la partie théorique, j'ai décrit l'histoire et l'évolution du féminisme dans ses différentes étapes pour créer une idée plus concrète de ce concept. Puis, j'ai présenté l'auteure elle-même, les différentes étapes de sa vie, depuis l'enfance jusqu'à nos jours. J'ai abordé les faits qui ont influencé sa vie, notamment, son travail et ses activités extra-littéraires. Je me suis posée la question : pourquoi Benoîte Groult s'est transformée en une combattante défendant les droits des femmes, et comment voit-elle cette problématique aujourd'hui, trente ans après son engagement le plus fort. Je me suis essentiellement appuyée sur le livre d'essais – *Ainsi-soit elle !* et sur l'œuvre autobiographique de Benoîte Groult *Mon évasion*.

Le but de la partie pratique a été de montrer si la vie réelle et les attitudes de Benoîte Groult apparaissent également dans son œuvre littéraire. Après une lecture approfondie et studieuse des œuvres littéraires de cette écrivaine, j'ai décidé d'analyser le livre *Les trois quarts du temps*, car il reflète tous ses autres romans. Il s'agit alors du travail le plus complexe de l'auteure. Ensuite, j'ai opté pour le roman *Les vaisseaux du cœur*, c'est sûrement son ouvrage le plus remarquable. C'est une histoire provocante qui réveille les réactions contradictoires auprès des lecteurs. Le thème principal c'est le sexe. La façon dont il est présenté par l'auteure, a choqué la société française de l'époque.

Les résultats de mon analyse donnent les réponses positives à la question que je me suis posée dans l'introduction. La plupart des caractères, qui se trouvent dans l'entourage des héroïnes principales, nous rappellent quelqu'un de la vie de l'auteure. Parfois, le lecteur peut oublier qu'il ne lit pas de la vie de Benoîte Groult mais d'un personnage fictif présenté par exemple par Luise ou George. En effet, les deux femmes viennent d'une famille intellectuelle qui est bien située, et subissent la même évolution que l'auteure. Dans l'enfance et l'adolescence, elles sont fortement influencées par la société contemporaine, elles ne se révoltent pas, elles se soumettent et elles croient en des clichés sur la souveraineté de sexe masculin. Elles permettent de se laisser torturer

en union conjugal (comme Benoîte Groult dans le mariage avec Georges de Caunes), lors duquel elles commencent à germer des doutes sur le mythe de la perfection masculine et naissent des éléments de la pensée féministe. Les deux aboutissent, même si chacune pendant une autre période, au même avis concernant l'espèce masculine et elles commenceront à s'aimer et à s'apprécier.

Après avoir étudié l'enfance et la jeunesse de l'auteure, j'ai découvert que cette période est profondément enracinée dans son travail. L'inspiration pour ses romans, même s'ils ne sont pas autobiographiques, vient de son propre point de vue et de son attitude par rapport à elle-même et aux autres, ainsi que de ses expériences personnelles.

Plus tard dans sa carrière de l'écrivaine, Benoîte Groult, change la thématique de son œuvre, au début elle se cherche et essaie de se définir, mais aujourd'hui, elle se pose des questions concernant les problèmes de sa génération. Nous pouvons suivre cette tendance dans son livre *La Touche Etoile*.

## **BIBLIOGRAPHIE**

### **Monografie:**

ADLER, L. *A L'aube du féminisme*. 1e éd. Paris: Payot, 1979. 231 p. ISBN 2-228-12480-X.

ALBISTUR, M., ARMOGATHE, D. *Histoire du féminisme français*. 1e éd. Paris: Des femmes, 1977. 508 p. ISBN 9782721000927.

BARD, Ch. *Les femmes dans la société française au XXe siècle*. 1e éd. Paris: Armand Collin, coll. U, 2001. 285 p. ISBN 978-2200264963.

BARD, Ch., PELLETIER, M. *Logique et infortunes d'un combat pour l'égalité*. 1e éd. Paris: Côté femme, 1992. 209 p. ISBN 9782907883535.

BEN SLAMA, R., CORNELL, D., FRACNE, G. *Masculin – féminin, pour un dialogue entre les cultures*. 1e éd. Paris: La Découverte, 2004. 154 p. ISBN 9782707140524.

BOUCHARDEAU, H. *Pas d'histoire, les femmes*. 1e ed. Paris: Syros, 2001. 237 p. ISBN 978-2901968023.

CODE, L. *Encyclopedia of Feminist Theories*. 1st ed. London: Routledge, 2000. 530 p. ISBN 0-415-30885-2.

DEVANCE, L.: Le féminisme pendant la Révolution française, *Annales historiques de la Révolution française*, 1977, no° 229, p. 341-376

DUTY, G., PERROT, M. *Histoire des femmes en Occident: le XXe siècle*. 1e éd. Paris: Plon, 1992. 650 p. ISBN 978-2259023863.

GROULT, B. *Ainsi soient – elles*. 1e éd. Paris: Grasset, 2003. 210 p. ISBN 9782246659914.

GROULT, B., GROULT, F. *Il était deux fois*. 1e éd. Paris: Gallimard, 1974. 448 p. ISBN 2070366332.

GROULT, B., GROULT, F. *Journal à quatre mains*. 1éd. Paris: Gallimard, 1973. 608 p. ISBN 2070365182.

GROULT, B., GROULT, F. *Le féminin pluriel*. 1e éd.. Paris: Gallimard, 1972. 320 p. ISBN 2070361888.

GROULT, B. *Le féminisme au masculin*. 1e éd. Paris: Grasset, 2010. 224 p. ISBN 9782246772415.

GROULT, B. *Mon évasion*. 1e éd. Paris: Grasset, 2008. 306 p. ISBN 9782246534822.

GROULTOVÁ, B. *Budiž žena!*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 1996. 160 s. ISBN 80-7176-188-5.

GROULTOVÁ, B. *Koráby lásky*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 1993. 189 s. ISBN 80-85624-07-4.

GROULTOVÁ, B. *Na jedné lodi*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 1995. 223 s. ISBN 80-7176-231-8.

GROULTOVÁ, B. *Odvážná zpověď*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 1998. 285 s. ISBN 80-7176-821-9.

GROULTOVÁ, B. *Utajená tvář lásky*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 1996. 384 s. ISBN 80-7176-342-X

GONTIER, F. *Benoîte Groult*. 1e éd. Paris: Klincksieck, 1978. 236 p. ISBN 978-2-252-02012-8.

GUIENNE, F. *Ainsi soient – elles: autour de Benoîte Groult*. 1e éd. Paris: Grasset, 2003. 209 p. ISBN 9782246659914.

PERROT, M. *Une histoire des femmes est-elle possible?*. 1e éd. Paris: Rivages, 1985. 227 p. ISBN 978-2903059507.

RIOT-SARCEY, M. *Histoire du féminisme*. 1e éd. Paris: La Découverte, 2008. 128 p. ISBN 9782707154729.

SAVIGNEAU, J. *Benoîte Groult, une femme parmi les siennes*. 1e éd. Paris: Textuel, 2010. 94 p. ISBN 978-2-84597-371-8

### **Audiovizuální zdroje:**

*Le temps apprendre à vivre* [film documentaire]. Réalisé par Jean-Baptiste MARTIN. MITTERAND, Marie. TV, France 5. Le 28 août 2010, 23:45

*Benoîte Groult, une chambre à elle* [film documentaire]. Réalisé par Anne LENFANT. France: Hors Champs Production, 2006

SAVIGNEAU, J. *Benoîte Groult, une femme parmi les siennes* [disque]. Paris: Textuel, 2010. ISBN 978-2-84597-371-8

### **Živé rozhovory**

Rozhovor s Richardem Podaným, překladatelem knihy *Budiž žena!*, v Praze dne 30. března 2011

Rozhovor s Jarmilou Fialovou, překladatelkou knihy *Utajená tvář lásky*, v Praze dne 16. května 2011